

Biblicum

- tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 1 2002 Årg. 66

INNEHÅLL

Redaktionellt. Egil Edvardsen	1
Inledning till Bibeln – del 1. Den heliga skrift. Stefan Hedkvist	5
Den goda kampen – förmaningar mot falsk lära i Pastoralbrevet. Egil Edvardsen	13
Psaltaren – dess tolkning och översättning. Seth Erlandsson	24
<i>Frågor och svar:</i> Jehovas Vittnen och året 607 f Kr. AS	34
<i>Litteratur:</i> «Reformatörisk gudstjänst på Skriftens grund» av Timo Laato. AS	39
<i>Utblick över samtiden:</i> «Hur skall Bibeln översättas?» AS	43
Om att inte låta sig skrämmas. AS	43
Första årets teologiska heltidsstudier vid Biblicum	45
<i>Gåvoredovisning</i>	47

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Alvar Svenson.

Redaktionskommitté: Alvar Svenson, Carl Peterson och Egil Edvardsen.

Tidskriften utkommer under 2002 med 4 nummer.

Prenumerationspriset för 2002 är 150 svenska kronor (stud 90 kr).

Norska prenumeranter betalar norska kr 135 (stud 85 n kr).

Finska prenumeranter betalar finska mark 110 (stud 70 mark).

Postgiro Sverige 152335-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Leonia Finland 800054-1094992

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N Stationsgatan 29, S-287 72 Traryd.

E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Redaktionens adress:

Alvar Svenson, Klasgatan 10, S-340 14 Lagan.

E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

1/2002

Redaktionellt

Käre läsare!

Välkommen till en ny årgång av Tidskriften *Biblicum*!

Det finns en klok man som har sagt att motsatsen till kärlek inte är hat, utan likgiltighet. Den mannen uttryckte en riktig uppfattning om vad kärlek är. Kärlek är inte en passiv hållning. Den är inte en romantisk känsla som liksom bara har slagit sig ner hos oss. Kärlek är något aktivt, något som är verksamt. Den är motsatsen till likgiltighet och passivitet.

Bibeln talar, som du vet, mycket om kärlek. Den talar väldigt mycket om Guds kärlek till oss människor, men den talar också mycket om vår kärlek till honom och till varandra. I 1 Joh 4:19 sammanfattas detta kort och enkelt: "Vi älskar för att han först har älskat oss." Vår kärlek är ett resultat av hans kärlek, säger Bibeln. Vill vi lära oss hurdan vår kärlek ska vara, bör vi därför allra först se hur hans kärlek var och är.

Det som kanske framför allt slår oss, när vi betraktar Guds kärlek, är just att den inte är en passiv hållning, utan en aktiv. Gud är inte likgiltig mot oss människor. Han bryr sig om oss. Ja, även om vi inte vill ha något med honom att göra, är han likväl god emot oss. Guds kärlek är unik genom att den sträcker sig också till dem som är hans fiender. Gud svarar oss inte med samma mynt. Gud besvarar inte vår likgiltighet och motstånd med likgiltighet. Han besvarar den med kärlek. Är vi likgiltiga mot honom, är han likväl inte likgiltig mot oss. Gör vi uppror mot honom, är han likväl god mot oss. Han älskar oss med en obegriplig kärlek.

Hur vet vi det? Hur kan vi veta att Gud älskar oss? Det kan vi veta, därför att han har visat sin kärlek i aktiv handling. Han är inte endast en passiv försvarare av oss människor. Han är inte lik en som kan tycka synd om oss, men inget mer. Nej, han är verkligen god emot oss och det har han bevisat. Bibeln säger: ”Så uppenbarades Guds kärlek till oss: han sände sin enfödde son till världen för att vi skulle leva genom honom” (1 Joh 4:9). Gud bevisade sin kärlek till oss då han sände sin Son, Jesus Kristus, till världen. Så bevisade han sin kärlek.

Jesus kom och gjorde något åt vår situation, åt vårt uppror, med vår likgiltighet, med vår kärlekslöshet, med vår synd. Vad gjorde han? Han gjorde upp med den. Han tog vårt straff på sig och sonade hela vår skuld. Därför behöver vi inte längre gå omkring och plåga oss själva med våra fel, vår brist och vår synd. För Jesu skull är Gud god mot oss.

Nu kanske du tänker: detta gäller inte mig. Jo, detta gäller dig också. Guds kärlek gäller alla. Jesus gjorde upp för alla. Han är försoningen inte bara för våra synder utan för hela världens synder, säger Bibeln (1 Joh 2:2).

Sådan är alltså Guds kärlek till oss – ett aktivt handlande, verksam kärlek. Sådan ska också vår kärlek vara, vår kärlek till varandra. Den ska vara aktiv och verksam, inte passiv och likgiltig. Ett av tecknen på Jesu återkomst ska vara att kärleken ska kallna (Matt 24:12). Människor ska vara egoistiska och självupptagna. De ska vara obarmhärtinga och ovänliga. Som älskade Guds barn ska vi vara en motvikt till all denna kärlekslöshet och kyla.

Det finns många sätt att visa sin kärlek till andra på. Var och en av oss har fått en omgivning där vi kan visa vår kärlek. Framförallt kan vi visa kärlek genom att ge människor det de mest av allt behöver, nämligen Guds evangelium om Frälsaren Jesus Kristus. Vi kan visa kärlek genom att slå vakt om Guds dyrbara ord emot all villfarelse och förnekelse som vill leda människor till förtappelse. Vi kan visa kärlek genom att vi stöttar och hjälper dem som kämpar i främsta ledet i kampen för Guds ord. Vi kan offra av vår tid, våra krafter och pengar. Så kan vi visa att vi älskar eftersom han först har älskat oss.

År 2002 är ett bemärkelseår i Biblicums historia. Från och med i höst börjar vi med teologisk undervisning på heltid i Ljungby. Vi har redan fått löfte om medverkan av flera utomordentliga lärare som är beredda att undervisa vid vårt seminarium och hjälpa oss att utbilda nya pasto-

rer och lärare i tjänsten i Guds rike. På annat ställe i tidskriften finns programmet för första läsåret. Det är i samarbete med den Lutherska Bekännelsekyrkan som vi utarbetat ett kursprogram som sträcker sig över tre års heltidsstudier i alla de teologiska disciplinerna (se bifogad broschyr!). Det är klart att detta är ett stort ekonomiskt åtagande för Stiftelsen Biblicum. Vi behöver därför trofasta understödjare och förebedjare. Du kan visa din kärlek till Guds ord och din nöd för själars frälsning genom ditt stöd för detta viktiga projekt i Biblicum.

Ett nytt år betyder också att det är tid att förnya prenumerationen på tidskriften. Om du inte redan har gjort det, hoppas vi att du så snart som möjligt vill förnya din prenumeration. Vi tror att det också i framtiden finns ett behov av en tidskrift i Norden, som utan att blygas vill hålla fast vid Bibelns ofelbarhet och inspiration och hävda Guds ords auktoritet i en tid som översvämmas av förnekelse och vantro. Vi får inte upphöra med att sprida evangeliet om honom som först har älskat oss.

Vi tackar hjärtligt på förhand för stöd och förbön! ”Kära barn, låt oss älska, inte med ord eller fraser utan i handling och sanning” (1 Joh 3:18).

Egil Edvardsen

Idetta nummer av Tidskriften *Biblicum* inleds en artikelserie med lättförståeliga presentationer av Bibelns böcker. Först i serien kommer en allmän inledning till Bibeln. Därefter följer korta inledningar till varje bibelbok i den ordning vi finner dem i vår bibelöversättning. Dessa inledningar har visat sig fungera alldeles utmärkt i församlingens bibelstudier. Därför kan vi rekommendera fler församlingar att använda materialet i sina bibelstudier. Det är vår förhoppning att ”Inledning till Bibeln” skall brukas av både enskilda och församlingar till undervisning och uppbyggelse.

Innehållet i denna Inledning till Bibeln är till stora delar hämtat från ”The Book of Books” av John Schaller, utgiven av Northwestern Publishing House. Bibelkommentarserien ”The Peoples Bible”, utgiven av NPH har också varit till god hjälp. ”The Peoples Bible” kan verkligen rekommenderas för de läsare som behärskar det engelska språket.

Vi vill med denna artikelserie att våra läsare skall stärkas i tron på Guds ofelbara ord och upptäcka att hela Skriften vittnar om vår Frälsare Jesus Kristus.

Stefan Hedkvist

Den heliga skrift

av Stefan Hedkvist

Namnet Bibeln kommer från det grekiska ordet *biblia* som betyder ”böcker”. Bibelns eget namn på sig själv är ”Skriften” eller ”Skrifterna” (Joh 5:39, 10:35). När Jesus använde dessa uttryck syftade han på den hebreiska Bibeln eller Gamla testamentet. När Petrus och Paulus använde samma uttryck inkluderade de även de av evangelisternas och apostlarnas skrifter som producerats fram till den tidpunkten (2 Petr 3:16, 1 Tim 5:18). Apostlarna räknade alltså Nya testamentets skrifter, direkt från sin tillkomst, till ”Skriften” eller ”Skrifterna”.

Bibeln består av många enskilda böcker skrivna av många författare. Tillkomsttiden spänner över ca 1500 år. De första böckerna är skrivna av Mose ca 1450 f.Kr. och de sista av aposteln Johannes före år 100 e.Kr. Trots att Bibeln har många författare som har skrivit ned sitt budskap i olika tider under olika historiska omständigheter är innehållet enhetligt. Detta, bland mycket annat, visar att Bibeln är *unik*.

Bibeln är Guds ord

Bibeln är skriven av människor på mänskliga språk, hebreiska, arameiska och grekiska, men den har gudomligt ursprung. Den är inspirerad av Gud. Det innebär att Gud inte bara uppenbarade de teman författarna skulle skriva om utan även gav dem orden de skulle skriva ned. Detta kallas *verbalinspiration*. Bibeln gör själv anspråk på att ord för ord vara Guds ord. De bibliska bevisen för denna lära är överväldigande. Här är några grundställen för denna lära:

2 Tim 3:15-17

...du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis, så att du blir frälst genom tron i Kristus Jesus. Hela Skriften är utandad

av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning.

”Hela Skriften” eller ”varje Skrift” är *utandad* av Gud. Kyrkofadern Hieronymus översatte ordet *utandad* med ”*inspiratio*”. Det är orsaken till att vi även på svenska säger: Skriften är inspirerad av Gud.

2 Petr 1:19-21

Så mycket fastare står nu det profetiska ordet för oss, och ni gör rätt i att hålla er till det som till ett ljus som lyser på en mörk plats, tills dagen gryr och morgonstjärnan går upp i era hjärtan. Framför allt skall ni veta att ingen profetia i Skriften har kommit till genom egen utläggning. Ty ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått från Gud.

Ingen profetia i Skriften har kommit till genom någon människas egen utläggning. Det existerar alltså inte en ”Jakobs tolkning av religionen” och en annan ”Paulus tolkning av religionen”. Ingen profetia har info-gats i Skriften av någon människas egen vilja. Det förra bibelstället ur 2 Timoteusbrevet visade att Skriften är inspirerad av Gud. Detta bibel-ställe visar att också de mänskliga författarna var inspirerade av Gud när de skrev. ”Ledda av Anden” eller ”inspirerade av Anden” talade de vad de fått från Gud.

1 Petr 1:11-12

De undersökte vem eller vilken tid Kristi Ande i dem visade på, när han förutsade Kristi lidanden och den härlighet som skulle följa. Och det blev uppenbarat för dem att det inte var sig själva utan er de tjänade med sitt budskap. Detta har nu förkunnats för er genom dem som i den helige Ande, sänd från himlen, predikade evangeliet för er. Och detta önskar änglarna att få blicka in i.

Det profeterna skrev var inte deras egna idéer. De forskade i sina egna skrifter för att undersöka vem eller vilken tid Kristi Ande i dem visade på.

1 Kor 2:13-14

Detta förkunnar vi också, inte med ord som mänsklig visdom lär utan med ord som Anden lär, när vi återger andliga ting med andliga ord. En oandlig människa tar inte emot det som tillhör Guds Ande. Det är dårskap för henne, och hon kan inte förstå det, eftersom det måste bedömas på ett andligt sätt.

Apostlarna förkunnade andliga sanningar med de ord de fått av den helige Ande.

Apg 1:16

"Mina bröder, det ord i Skriften måste uppfyllas som den helige Ande genom Davids mun hade förutsagt om Judas, han som blev vägvisare åt dem som grep Jesus.

Skriftens ord är de ord den helige Ande talat genom sina tjänare, de mänskliga författarna.

Ett av de starkaste bevisen för läran om verbalinspirationen är profeternas ofta upprepade introduktioner till sina tal: "Så säger HERREN". Hundratals gånger läser vi i Moseböckerna: "Herren sade till Mose:" Liknande uttalanden finns överallt hos profeterna. När profeternas skrifter sedan citeras i Nya testamentet introduceras dessa citat ofta på samma sätt. Apostlarna kan skriva med hänsyftning på Skriftens ord: "ty så har Herren befallt oss:..." (Apg 13:47); "han [Gud] säger ju:..." (2 Kor 6:2); "därför säger Herren:..." (2 Kor 6:17). Den enda begripliga förklaringen till dessa uttryck är att profeterna gjorde anspråk på att de inte bara talade med gudomlig auktoritet, utan också på att själva orden de talade var Guds ord. Jesu apostlar bekräftade profeternas anspråk på att ha fått sitt budskap av den helige Ande.

I Bibeln används begreppen "Guds ord" och "Skriften" som synonyma begrepp. Jämför exempelvis Romarbrevet 1:1-2. "*Från Paulus, Kristi Jesu tjänare, kallad till apostel och avskild för Guds evangelium, som Gud har utlovat genom sina profeter i de heliga Skrifterna*" med Romarbrevet 3:1-2. "*Vilket företräde har då judarna, eller vilken nytta har de av omskärelsen? Ett stort företräde på allt sätt. Först och främst att Guds ord har anförtratts åt dem.*" Dessa två ställen visar att Paulus använde begreppen "Skriften" och "Guds ord" som synonyma begrepp. Att "Skriften" och

”Guds ord” är synonymer visas också av hur citaten ur Skriften introduceras i Nya Testamentet. Vi har sett att apostlarna kunde introducera citaten med ord som: ”Han [Gud] säger:...”. Men lika ofta använde apostlarna uttrycket: ”Skriften säger:...” (Rom 10:11). Detta visar att begreppen ”Guds ord” och ”Skriften” är synonymer.

Vi skall närma oss Bibelns skrivna ord med stor vördnad. Gamla Testamentets profeter och Nya Testamentets apostlar förkunnade Guds ord oavsett om det gjordes muntligt eller skriftligt. Paulus säger: *Stå alltså fasta och håll er till de lärdomar ni har fått, muntligt eller genom brev* (2 Tess 2:15). När HERREN kallade Jeremia sade han till honom: *”Säg inte: Jag är för ung, utan gå vart jag än sänder dig och tala vad jag än befäller dig”* (Jer 1:7). Men de ord HERREN gav Jeremia att förkunna fick han också befallning att skriva ned och på det sättet blev de bevarade för att vi skulle bli undervisade och uppbyggda av Guds ord. *Detta är det ord som kom till Jeremia från Herren. Han sade: ”Så säger Herren, Israels Gud: Skriv upp i en bokrulle alla de ord som jag har talat till dig”* (Jer 30:1-2). Jeremia använde en skrivare som på hans diktamen skrev ned alla de ord HERREN talat till honom i en bokrulle. Jeremia kunde sedan sända iväg skrivaren att läsa upp HERRENS ord för folket fast han personligen var förhindrad att närvara (Jer 36:1-6). På samma sätt förkunnas HERRENS ord för oss genom profeternas och apostlarnas skrifter.

När vi läser Skriften märker vi snart att den har en mänsklig sida. Bibelns författare

- uttryckte sina personliga känslor
- talade om personliga saker
- skrev för speciella tillfällen
- använde sitt minne
- använde sin egen personliga stil
- studerade sina egna skrifter
- använde sekreterare/skrivare
- forskade
- använde muntliga och skriftliga källor för att få fram sitt material
- ibland blev deras skrifter samlade av andra

Fast profeternas skrifter uppvisar denna mänskliga sida är orden de talade och skrev Guds ord. Hela Skriften är inspirerad av Gud. Profeterna var ”inspirerade” eller ledda av den helige Ande då de på Guds befallning talade eller skrev. Gud talade till Mose ansikte mot ansikte,

medan han gav sig till känna för profeterna genom syner och talade till dem i drömmar (4 Mos 12:6-8). Ibland fick de uppenbarelser från Gud och profeterade under profetisk hänryckning (1 Sam 10:10; Apg 10:10; 1 Kor 12:1-4; Upp 1:10). Men ibland fanns det inga synliga tecken på den helige Andes inspiration. När Jeremia dikterade HERRENS ord för sin skrivare, såg det ut som vilken människa som helst som dikterar en skrift. Likadant var det när Jesaja förkunnade Guds ord för Ahas. Då såg det ut som när en människa förkunnar ett budskap. Profeterna agerade aldrig i trans där deras egen personlighet var undertryckt eller de inte längre var vid medvetande. Den helige Ande tog bruk av deras naturliga begåvning, sinnelag, intellekt och förmåga när han inspirerade dem att tala och skriva Guds ord. Transliknande tillstånd där den egna personligheten är undertryckt förekommer endast hos de hedniska profeterna och människor som blivit besatta.

På grund av att Skriften är Guds inspirerade ord har den också gudomlig kraft. Skriftens ord har kraft att uppväcka frälsande tro i en människas hjärta (Rom 1:16-17; 2 Tim 3:15). Vore det inte för inspirationen skulle Skriften inte kunna åstadkomma en total förändring av den mänskliga naturen: *"Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet, för att gudsmänniskan skall bli fullt färdig, väl rustad för varje god gärning"* (2 Tim 3:16-17).

Verbalinspirationen innebär också att Skriften är ofelbar. Om vi tycker oss se fel eller motsättningar beror det inte på att Skriften innehåller fel utan på våra brister i kunskap, intellekt och förståelse.

Verbalinspirationen är en trosartikel. Den kan inte bevisas. Där verbalinspirationen förnekas slås fundamentet för vår frälsningsvisshet undan.

Bibelns innehåll

Enkelt uttryckt är Bibelns innehåll GUDS ORD. Det är dock vanskligt att använda uttrycket "Bibeln *innehåller* Guds ord" eftersom det brukar användas för att dölja en förnekelse av att Bibeln = Guds Ord.

Bibeln innehåller två skilda läror, lagen och evangeliet. Alla gudomliga befallningar som kräver att vi skall göra något eller vara på ett visst sätt, samt alla hotelser och bestraffningar, hör till lagen. Alla löften om nåd och förlåtelse för Kristi skull hör till evangeliet. All annan informa-

tion i Bibeln som inte kan indelas i dessa två kategorier tjänar till att ge oss en bättre förståelse för antingen lagen eller evangeliet.

Fast både lagen och evangeliet kommer från Gud och uppenbaras i Skriften skall vi komma ihåg att den viktigaste läran i Skriften är evangeliet. Hela Skriften har tillkommit på grund av evangeliet. Hade Skriften inget evangelium att förkunna hade det inte behövts någon uppenbarelse av lagen vid sidan av den som redan är skriven i människors hjärtan. Lagen förkunnas i Skriften endast i evangeliets tjänst - för att förbereda människor att ta emot evangeliet.

Det finns några goda regler för Bibelns tolkning: Skriften skall tolka sig själv utan import av mänsklig utläggning. Vad Bibelns ord klart säger skall vi tro och bekänna. Varje uttalande i Skriften har bara en av Gud given mening. Rätt förstått kan dock samma stycke i Bibeln uppfattas som antingen lag eller evangelium. Ett exempel på detta är berättelsen om Jesu lidande. Jesu lidandes historia är det ljuvligaste evangelium. Vi ser där hur han i sin obegripliga kärlek lider det straff vi förtjänat med våra synder för att vi skall gå fria. Men på samma gång förkunnar berättelsen om Jesu lidande Guds vrede över våra synder. Ett annat exempel är Psaltaren 139 som förkunnar Guds egenskaper. Förkunnelsen av Guds allvetande och allestädes närvaro kan uppfattas som ett hot eller en tröst beroende på läsarens relation till Gud.

Indelningen av Bibeln

Alla böcker som tillkommit före Kristi födelse tillhör "Gamla testamentet". Böcker tillkomna efter Kristi födelse tillhör "Nya testamentet". Innehållet är dock enhetligt. Samma läror som förkunnas i GT förkunnas också i NT.

Ordet "testamente" används i Bibeln i betydelsen "förbund". Därför talar vi också om Gamla respektive Nya förbundets skrifter. Det innebär inte att GT bara förkunnar det gamla förbundet och NT bara förkunnar det nya förbundet. Det gamla förbundet, lagens förbund, upprättades vid skapelsen. Det nya förbundet, evangeliets förbund eller nådens förbund, upprättades direkt efter syndafallet. Därefter förkunnas dessa båda förbund sida vid sida genom hela Skriften. När vi därför talar om Gamla testamentet och Nya testamentet eller Gamla ock Nya förbundets skrifter använder vi orden "testamente" och "förbund" i vidare mening bara för att beteckna denna indelning av Skriften.

Evangeliet i GT är ofta klätt i profetians språk. GT förkunnar den Frälsare som skall komma. NT visar på uppfyllelsen av profetiorna och förkunnar den Frälsare som kommit.

Bibeln kallas också ”de kanoniska Skrifterna”. Kanon innebär en ”standard” eller ”måttstock”. Utifrån Bibeln skall alla läror och gärningar prövas. Skriften är en ofelbar, auktoritativ regel för tro och liv. Att Bibeln är inspirerad av Gud skiljer den från böcker med mänskligt ursprung (Apokryferna).

Gamla Testamentet

GT innehåller 39 böcker. Ursprungligen var dock inte Samuelsboken, Konungaboken och Krönikeboken uppdelade. Därför innehåller den hebreiska Bibeln 36 böcker.

Språk och indelning

GT är skriven på hebreiska och en mindre del på arameiska. Dessa språk tillhör liksom arabiskan den semitiska språkfamiljen.

I våra biblar är Gamla Testamentets böcker indelade i historiska, poetiska och profetiska böcker. Indelningen ser ut så här:

- 1 Moseboken – Ester = historiska böcker
- Job – Höga Visan = poetiska böcker
- Jesaja – Malaki = profetiska böcker

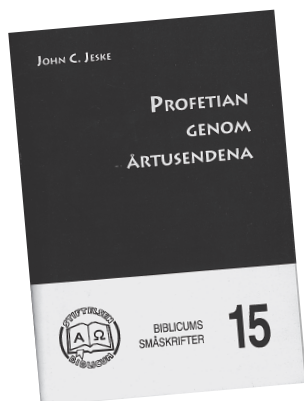
Den hebreiska Bibeln har en annan indelning. Med hänsyftning på den hebreiska Bibeln sa Jesus: *”Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag, hos profeterna och i psalmerna.”* (Luk 24:44) Den var nämligen indelad på detta sätt:

- Lagen: De fem Moseböckerna eller Pentateuken.
- Profeterna: Alla historiska och profetiska skrifter utom Klagovisorna, Rut, Krönikeboken, Esra, Nehemja och Daniel.
- Psalmerna: Denna del av Skriften har fått sitt namn av Psaltaren som kommer först. Denna del inkluderar alla poetiska böcker samt de historiska och profetiska böcker som nämnts här ovan.

När samlades de enskilda böckerna till en hebreisk Bibel?

Svaret på den frågan vet vi inte. Mose överlämnade lagen till leviterna och Josua följde hans exempel (5 Mos 31:9,26; Jos 24:26). Denna ordning följdes antagligen också i fortsättningen allteftersom HERRENS pro-

feter nedtecknade Guds ord. Leviterna skulle föreläsa Skrifterna enligt en sjuårig gudstjänstcykel. Psalmerna användes också vid den levitiska gudstjänsten. Detta medförde att kopior av Skrifterna producerades. Bibeln själv indikerar att kopior av Skrifterna hade stor spridning (2 Krön 17:7-9). Judarna hade strikta regler för hur de heliga Skrifterna skulle förvaras och kopieras. Detta har medfört att det existerar relativt få alternativa läsarter i GT. Bibeln visar att inte bara de troende utan också ogudaktiga (kungar) visste vilka som var Herrens profeter och vilka skrifter som kom från Gud. För dem som ursprungligen mottog, samlade och bevarade Mose och profeternas skrifter var det ingen tvekan om vilka skrifter som skulle tillhöra *de kanoniska Skrifterna*.

Professor John C Jeske

Profetian genom årtusendena

Profetian...

- från Adam till Mose
- under den teokratiska tiden
- från babyloniska fångenskapen till profetians uppfyllelse
- i Nya Testamentet

Hur skall det profetiska budskapet tolkas?

**Pris 50 kr. Beställ denna viktiga skrift från
Tidskriften Biblicum, N Stationsg 29, 287 72 Traryd.
Postgiro 15 23 35-6. E-mail: carl.peterson@rixtele.com**

Den goda kampen

– förmaningar mot falsk lära i Pastoralbrev

av Egil Edvardsen

Kyrkan på jorden kallas den stridande kyrkan (*ecclesia militans*). Till skillnad från den segrande kyrkan i himmelen (*ecclesia triumphans*) – den som vi alla ser fram emot att bli medlemmar i när vår Gud en gång kallar oss hem till sig – befinner sig den stridande kyrkan fortfarande mitt i kampen. Bibeln kallar detta för ”en god kamp” (1 Tim 1:18), ”trons goda kamp” (1 Tim 6:12).

En viktig del av denna strid består i kampen mot den falska läran. Hur kan kampen mot falsk lära vara en *god* strid? Den är inte god på det viset att den är god för köttet eller smakar gott för den som utövar den. Den är inte heller god för dem som utkämpar denna strid. De blir vanligtvis inte populära och väl ansedda av flertalet människor genom att föra denna strid. Kampen mot falsk lära är god på grund av sin avsikt. Den består i att slå vakt om Guds ord och det rena evangeliet. Eftersom evangeliet har en ytterst god avsikt, nämligen människors eviga frälsning, är kampen för det rena evangeliet och mot all falsk lära, som vill förvränga och förfalska Guds ord, en god kamp.

Redan i början av sitt första brev till den unge medarbetaren Timoteus, förmanar den erfarne aposteln honom att slå vakt om läran, ”förmana somliga där att inte förkunna falska läror” (1 Tim 1:3). Den falska lärans spekulationer uppbygger inte tron och tjänar därmed inte frälsningen (1:5). Därför är kampen mot den falska läran en kamp för tron och för frälsningen, och därför är den en god kamp.

Vi ska i två artiklar studera de ställen i de tre Pastoralbrev – Paulus’ första och andra brev till Timoteus och Paulus’ brev till Titus – som innehåller förmaningar mot falsk lära. Pastoralbrev har fått sitt namn på grund av att de mer än några andra av de paulinska breven innehåller anvisningar för dem som ska kallas till pastorer och lärare i kyrkan. Paulus skriver till sina nära och kära medtjänare i Guds rike, Timoteus och Titus, för att uppmuntra och styrka dem i deras goda kamp för

tron på evangeliet. Aposteln visar sin djupa omsorg om den kristna församlingen. Han vill att den ska utrustas med kvalificerade pastorer och ledare. För de troendes skull ska de vara trofasta försvarare och förkunnare av den sunda läran. Både i ord och gärning ska de visa sig värdiga det höga och viktiga kall som de har fått: att vara herdar och lärare för Guds dyrköpta barn.

Judaistiska villolärare i Efesus – 1 Tim 1:3-7

”Nu, liksom när jag var på väg till Makedonien, uppmanar jag dig att stanna kvar i Efesus och förmana somliga där att inte förkunna falska läror och befatta sig med myter och ändlösa släktregister. Sådant leder till strider och tjänar inte en gudomlig undervisning i tron. Vad all förmaning syftar till är kärlek av ett rent hjärta, av ett gott samvete och av en uppriktig tro. Detta mål har somliga förlorat ur sikte och så förfallit till tomt prat. De vill vara lärare i lagen men förstår varken vad de säger eller vad de så säkert uttalar sig om.”

Paulus' första brev till Timoteus och hans brev till Titus skrevs efter att han hade blivit befriad från sin första fångenskap i Rom. I tid befinner vi oss alltså efter Apostlagärningarnas kapitel 28. Paulus hade kommit till Efesus efter att ha varit på Kreta. På Kreta hade han mött Titus, som han också lämnade där för att han ”skulle ordna det som ännu återstod och i varje stad insätta äldste efter mina anvisningar” (Tit 3:5). Möjligen besökte Paulus också Kolosse på sin väg till Efesus för att förverkliga besöket hos Filemon som han hade skrivit om i sitt brev till honom (Filemon 22). I Efesus mötte Paulus Timoteus som hade kommit dit från Filippi (se Fil 2:19, 23-24), och från Efesus drog han vidare till Makedonien, sannolikt till Filippi varifrån de två breven troligen skrevs hösten år 63 e Kr. Även om han hoppades kunna vända tillbaka till Efesus, är det vissa saker som är så viktiga att han ser sig tvingad att skriva (1 Tim 3:14-15).

Förra gången Paulus lämnade Efesus hade han uppehållit sig där i tre år, under sin tredje missionsresa (Apg 20:31). Han hade hållit ett öppenhjärtligt förmaningstal till de äldste i församlingen. Han hade förmanat dem allvarligt att ta vara på sig själva och på hela den hjord av troende som den Helige Ande hade satt dem att vara tillsynsmän över.

Och han hade sagt till dem: ”Jag vet att när jag har lämnat er, skall rovlystna vargar komma in bland er, och de skall inte skona hjorden. Ja, ur er egen krets skall män träda fram och förvränga sanningen för att dra lärjungarna över på sin sida” (Apg 20:29-30).

I sitt brev till Timoteus ber Paulus honom ingående (*parakaléo*) att stanna kvar i Efesus eftersom han själv skall fara vidare till Makedonien. Paulus hyste stor tillit till sin unge medarbetare. Han var som en son för honom i tjänsten för evangeliet (Fil 2:20-24). Därför tvekade han inte att överlåta problemen till honom i Efesus. Vad skulle Timoteus göra? Han skulle ”förmåna somliga där att inte förkunna falska läror” (1 Tim 1:3). Att det var fara på färde i Efesus visar både Paulus’ ordval och att han går rakt på sak och tar sig an sitt ärende redan i inledningen till brevet.

I Efesus hade det framträtt ”somliga människor” (*tines*) – Timoteus visste mycket väl vilka dessa var, därför nämner Paulus dem inte vid namn – som börjat ”förkunna falska läror” (*heterodidaskaleín*). Detta ord används bara här och i 1 Tim 6:3. Det är ett verb som är sammansatt av *hetéros* ”annan” och *didaskaleín* ”att lära”. Sådana ”nyord” är inte ovanliga. Att sätta samman kända ord till nya uttryck är en frihet många författare har tagit sig. Paulus satte samman dessa två ord och konstruerade ett nytt verb som på ett förträffligt sätt uttryckte vad dessa människor höll på med.

Därmed hade det skett som Paulus förutsade i sitt tidigare avskedstal till de äldste i församlingen (Apg 20:30). En annan och främmande lära hade uppstått inom församlingen. Den kristna församlingen kan inte räkna med att den ska undkomma falska profeter och lärare. De kommer alltid att uppstå (1 Joh 4:1). Men vi ska inte tillåta att de får fritt spelrum. När de uppstår ska de förbjudas.

Det är typiskt för falska lärare att de vill komma med en ny och bättre lära. De är inte nöjda med att förkunna det som en gång för alla är överlämnat till kyrkan i de heliga skrifterna. De vill att vi ska lyssna till deras egna nya uppenbarelser. De har sett något som ingen annan har sett. De har en djupare förståelse av Skriften än någon annan. Men den kristna församlingen ska inte lyssna till dem, utan förbjuda dem. Paulus skriver till galaterna att den som förkunnar ett annat evangelium än det som de hade mottagit, ska vara förbannad (Gal 1:8-9).

I Efesus fanns det sådana som istället för att hålla sig till den sunda läran gav sig i kast med ”myter och ändlösa släkttavlor” (*múthois kai*

genealogiais aperántois). I Titusbrevet kallar Paulus dem för ”judiska myter” (Tit 1:14), och i 1 Tim 4:7 kallar han dem ”gudlösa, gamla myter” (SFB). Martin Luther säger: ”Han kallar dem bestämt för myter, eftersom envar som lämnar läran som han en gång fått sig given, lär inte Herrens ord, utan myter som är hans egna drömmar och rena giftet.”¹ Dessa myter var inte hedniska legender. De var fantasirika judiska äventyr (*Haggadóth*).² Judarna gjorde egna tillägg till skrifterna i Gamla testamentet och med tiden lade man allt större vikt vid sina spekulativa myter jämfört med Guds ord. Släkttavlorna var judiska gammaltestamentliga släktlistor. Dessa listor utökades med hustrurs namn och allegoriska och fantasifulla händelser invävdes i dem.³ Gamla testamentet innehåller, som vi vet, flera släktregister och de tjänar en bestämd avsikt. I Matt 1:1-16 och i Luk 3:23-38 använder evangelisterna Jesu släkttavla till att försäkra oss om att han är den som Gud lovat sända som Messias. Paulus talar emellertid om ”ändlösa släkttavlor”. Det var ingen ände på judarnas spekulationer (*ekzetéseis*). Alla som börjar att lägga egna tankar och drömmar till den heliga Skrift, svävar ut i ändlösa spekulationer.

De falska lärarna i Efesus har presenterat sina upptäckter som en högre form av kristendom och med stor iver undervisat andra i dem. Detta ledde till att de istället för att bygga upp församlingen med det rena evangeliet, drev sina onyttiga spekulationer. Faran med att befatta sig med sådant består först och främst i att alla dessa spekulationer förorsakar stridigheter. I det fall envar är fri att spekulera som han själv vill och ständigt lägga till nya upptäckter, tar diskussionerna och ordstriderna aldrig slut. Eftersom man inte bygger sin lära på klara och objektiva skriftställen (*sedes doctrinae*), är envar fri att framhålla sina egna privata meningar. Dessutom stöder man sig ofta på en eller annan ”rabbin” som har sagt eller skrivit något klokt om det aktuella ämnet.

Det är alltid den som kommer med nya och främmande läror som skapar strid. All strid och splittring inom den kristna kyrkan intill denna dag är orsakade av den falska läran. Herren säger i sitt ord: ”Ni ska inte lägga något till det som jag befäller er och inte ta något därifrån” (5 Mos 4:2). Inom den liberala teologin tar man bort större eller mindre delar

¹ *Luther's Works*, St Louis 1973, band 28, s 221.

² R.C.H. Lenski, *The Interpretation of St. Paul's Epistles to the Colossians, to the Thessalonians, to Timothy, to Titus and to Philemon*, Minneapolis 1964, s 500.

³ Lenski, *ibid*.

från Skriften, sådant som enligt deras mening inte gäller i vår tid. De falska lärarna i Efesus gjorde det motsatta. De gjorde en mängd tillägg av myter och spekulationer till Skriften. Båda delar är lika onyttiga och lika farliga för tron. De "tjänar inte Guds undervisning i tron", skriver Paulus (1:5).⁴ Målet för all verksamhet i Guds församling på jorden är tron på Kristus. När däremot alla de som är satta till att förvalta Guds hemligheter och uppbygga Guds församling bara befattar sig med onyttiga spetsfundigheter och främmande läror, tjänar det inte till att de troende uppbyggs i sin tro. Tvärtemot leder det till att tron bryts ner.

I v 5 förklarar Paulus vad som är målet för hans påbud till Timoteus. Målet är "kärlek av ett rent hjärta, av ett gott samvete och av en uppriktig⁵ tro". Detta mål kan inte de falska lärarna uppnå med sina nya och främmande läror. Alla deras spekulationer och ordstrider leder varken till rena hjärtan, goda samveten eller uppriktig tro. De leder endast till fler spekulationer och mera strid. Bara budskapet om förlåtelse för synderna kan skapa hjärtan som är renade från synd (2 Petr 1:9). Bara ordet om Frälsaren Jesus Kristus som tog bort all skuld på korset kan ge människor ett gott samvete. Bara evangeliet kan skapa en sann och oskrymtad tro. Istället för att uppnå detta, d v s "kärlek av ett rent hjärta etc", har de falska lärarna inte uppnått någonting. De har bara hamnat i "rent snack",⁶ d v s diskussioner som inte leder någonstans och som inte har något värde i sig.

Trots sina onyttiga spekulationer har de mycket höga tankar om sig själva. "De vill vara lärare i lagen men förstår varken vad de säger eller vad de så säkert uttalar sig om" (v 7). Här identifierar Paulus de falska lärarna mer direkt. De var upptagna av lagen men förstod inte lagens sanna avsikt och bruk. De blandade samman lagen med evangeliet. Det är ödesdigert för en kyrka när dess lärare inte vet vad de talar om och likafullt talar med en sådan självsäkerhet och beslutsamhet att budskapets meningslöshet och falskhet döljs. Allra allvarligast blir det när lärarna inte kan skilja rätt mellan lag och evangelium och inte kan skilja

⁴ Grundtexten har här *oikonomian Theou tèn en pistei* som ordagrant översätts "Guds hushållning i tron". Walter Bauer föreslår likväl översättningen "göttliche Heilerziehung im Glauben" (*Wörterbuch zum Neuen Testament*, Berlin 1952, s 1015). En läst och någon äldre översättning har *oikodomén* som betyder "uppbyggelse".

⁵ *anypokritos* = "oskrymtad".

⁶ *mataiologia* = tomt och meningslöst prat, "leeres, nichtiges Geschwätz" (Bauer, *Wörterbuch zum Neuen Testament*, s 898).

mellan lagens avsikt, som är att överbevisa människor om synd, och evangeliets avsikt som är att överbevisa människor om syndernas förlåtelse för Kristi skull.

Hur ska man bemöta de falska lärarna – 1 Tim 4:1-7

”Men Anden säger tydligt att i de sista tiderna kommer somliga att avfalla från tron och hålla sig till villoandar och till onda andars läror. De kommer att förledas av hycklare och lögnare, som är brännmärkta i sina samveten och som förbjuder folk att gifta sig och befäller dem att avstå från mat som Gud har skapat för att tas emot med tacksägelse av dem som tror och känner sanningen. Ty allt som Gud har skapat är gott, och inget är förkastligt när det tas emot med tacksägelse. Det helgas genom Guds ord och bön.

När du lägger fram detta för bröderna, är du en god Kristi Jesu tjänare, som får sin näring av trons och den goda lärans ord som du har följt. Men det gudlösa, gamla struntpratet skall du visa ifrån dig. Öva dig i stället i gudsfruktan.”

I den första kristna tiden talade den Helige Ande direkt till de troende. Han talade både till apostlar, lärare och andra kristna (se Apg 20:22f; 21:10f; 1 Kor 12:8). Här för Paulus vidare till Timoteus en sådan uppenbarelse han fått av Anden. ”Anden säger tydligt att i de sista tiderna kommer somliga att avfalla från tron” (v 1). Anden talar ”tydligt” (*retós*). Det är inget tvivel om att det han säger om framtiden är rätt, eftersom han är den allvetande Guden.

De flesta moderna översättningarna översätter *en hystérois kairoís* med ”i den sista tiden” (till exempel SFB). Andra översättningar, till exempel den norska bibelöversättningen 1930 och Norsk Bibel 1988, översätter med ”i kommande tider”. Bägge översättningarna är möjliga.⁷ Likväl är det klart att Paulus här talar generellt om något som kommer att ske i framtiden (jfr Matt 24:10-11!). Det som ska ske är att människor ska avfalla från tron.⁸ Här talas det om sådana som en gång stod i Guds sanning men som nu skilt sig från sanningen och i stället håller sig ”till

⁷ Bauer nämner ”in späteren, d.h. künftigen Zeiten” som en möjlig översättning; s 1542.

⁸ *apostésontai tines tés pisteos. apostésontai* är fut. av *afistamai* som ordagrant betyder ”att stå åtskild från”.

villoandar och onda andars läror⁹ Att falska lärare kallas för "andar", finns det exempel på också på andra ställen i Skriften (se 1 Joh 4:1-3). I 1 Kor 14:32 kallas också rätta lärare för "andar". Ty på samma sätt som Guds Ande bor i de rätta lärarna och leder dem till sanningen, drivs de falska lärarna av lögnens och falskhetens ande.

Det är intressant att lägga märke till hur Paulus gör en skarp skillnad mellan sanningen som är uttalad av Anden och de demoniska lärdomar som lärs av de förföriska andarna. Den som förkunnar och undervisar i Guds ord ska känna till skillnaden. Han ska känna till Andens sanning. Han ska också vara i stånd att peka ut de falska lärarna. Paulus tvekar inte heller att avslöja vem det egentligen är som står bakom den falska läran. Det är han som är lögnens fader och som hela tiden är ute efter att förföra människor. Den goda kampen som Timoteus och alla troende måste utkämpa, är inte "en kamp mot kött och blod, utan ... mot ondskans andemakter ..." (Ef 6:12).

De som avfaller från tron, "kommer att förledas av hycklare och lögnare, som är brännmärkta i sina samveten" (v 2). De demoniska lärarna och förföriska andarna uppenbarar sig själv i den falska läran och lögnerna till hycklarna. Det som är typiskt för en hycklare, är att han är förklädd och gömmer sig bakom en mask. De falska lärarna ser ut som troende och goda förkunnare. Men de är i verkligheten vargar i fårakläder (Matt 7:15-16).

Paulus säger att dessa lärarna är "brännmärkta i sina samveten".¹⁰ Frågan blir självfallet vem som har brännmärkt dem. Det kan ha varit Herren som utfört denna gärning såsom han en gång förhärskade Faraos hjärta (2 Mos 11:10; 14:8). Det kan ha varit djävulen som fullständigt övertygat dem om de lögner de själva är villiga att sprida. Det kan också ha varit deras egen syndiga natur som har övertygat dem om att lögnen är sanningen. Men egentligen har det ingen betydelse vem som utfört brännmärkningen. Saken är den att deras samvete är så påverkat av lögnen att de inte längre är i stånd att avslöja den och skilja den från sanningen.

⁹ *proséchontes pneúmasin plánois kai didaskaliais daimoníon*. Verbet *proséchein* med substantiv i akkusativ betyder "vända sig till, ge uppmärksamhet, bifalla, hålla sig till".

¹⁰ *kekausteriasménon* perf. pass. particip av *kausteridzo* "bränna med glödande järn". Perfektformen anger det kvarstående resultatet av en handling i förfluten tid: de blev brännmärkta en gång och är det också i fortsättningen.

I vers 3 skriver aposteln vad som är typiskt för de falska lärarna som Timoteus skulle kämpa emot. Han beskriver en form för asketism som var typisk för gnostikerna.¹¹ För det första nekade man människor att gifta sig. Äktenskapet hör till Guds goda skapelseordning. De som därför nekar människor att ingå i äktenskapet, går emot själva ordningen som Gud har instiftat.¹²

För det andra krävde de falska lärarna att man skulle avhålla sig från en viss sorts mat. I det Gamla testamentet förbjöd Gud israeliterna att äta av viss slags mat. I det gamla förbundet ingick matförbudet som en del av den ceremoniella renhetslagen som Guds folk måste hålla (se t ex 3 Mos 11). Men i och med Kristus har det gamla förbundet nått sin ände, och Gud har upprättat ett nytt förbund med människor. I det nya förbundet gäller därför inga av det gamla förbundets ceremonial-lagar. Och därför skriver Paulus till kolosserna: "Låt därför ingen döma er för vad ni äter och dricker..." (Kol 2:16; se också Apg 10:11-16; Gal 4:9-11).

Det är ofta typiskt för de falska lärarna att de ger ett sken av djup fromhet och gudsfuktan. Det var på samma sätt med de falska lärarna i Efesus. Men i verkligheten är det själva evangeliet de angriper med sina falska påbud. De vill på nytt föra människorna in under lagträlldomens ok (Gal 5:1). Men den som vill bli rättfärdig inför Gud genom lagen: "är skild från Kristus ... och fallen ur nåden" (Gal 5:4).

"Allt som Gud har skapat är gott, och inget är förkastligt när det tas emot med tacksägelse. Det helgas genom Guds ord och bön", skriver Paulus (v 4). Mat och dryck och äktenskapets glädje är välsignelser som Gud har gett människorna för att de ska ha nytta av dem. De ska tas emot med tacksamhet och inte förkastas som något ont. Det betyder

¹¹ Gnosticismen (av grek *gnosis* = kunskap) var en falsk lära som nådde sin fulla utveckling först i det andra århundradet e Kr. Flera kommentatorer tror emellertid att de falska lärarna Timoteus hade att kämpa emot i Efesus, var judiska lärare som var påverkade av en tidig form av gnosticismen (se Armin Schuetze, *The People's Bible – 1 Timothy, 2 Timothy, Titus*, Milwaukee 2000, s 14). (Om gnosticismen, se t ex *Biblicum* 1–2/1980, s 14). Andra kommentatorer menar att Paulus' beskrivning av de falska lärarna rätt och slätt är en förutsägelse av den romerska påvekyrkan (t ex Henry och Barnes; se P. E. Kretzmann, *Die Pastoralbriefe*, St. Louis 1918, s 118f).

¹² I sin kamp mot påvekyrkans påbud om celibat för prästerna hänvisar de lutherska bekännelseskriterierna flera gånger till 1 Tim 4:3: "Därför vilja vi icke samtycka till eller tåla deras liderliga celibat, utan hålla äktenskapet öppet för envar, såsom Gud instiftat och förordnat det. Och icke vilja vi förstöra och förhindra hans verk, ty det vore, såsom den helige Paulus säger, 'en djävulsk lära' (jfr 1 Tim 4:1-3)" (Schmalkaldiska artiklarna, del III, art XI; se också CA XXIV,22; XXVI,29; Apol. XX,4).

inte att de ska missbrukas. Gud tillåter inte frosseri och dryckenskap. Han vill också att vi ska ta hänsyn till den som är svag i tron när vi brukar det som i sig själv är fritt (Rom 14:14 ff). Men det som Gud har tillåtit, ska vi människor inte förbjuda. Ingen har rätt att pålägga andra människor påbud eller förbud som inte finns i Skriften.

Det är alla sanna förkunnares plikt att ”lägga fram detta för bröderna” (v 6), det vill säga påminna de troende om sanningen i Guds Ord. Hela tiden ska de peka på den falska läran och avslöja dess förförelser. För att vara i stånd till det, är det nödvändigt för en god Kristi Jesu stridsman att själv hämta näring ur ”trons och den goda lärans ord” (v 6). För att ha föda att ge till andra människor, måste en sann Ordets förkunnare själv ta till sig näring. Den näringen ska han inte hämta från de gudlösa myterna, som bara är tomt prat (v 7), utan från Guds Ord.

De falska lärarna och hur de framträder – 1 Tim 6:3-5

”Om någon ger en falsk undervisning och inte håller sig till vår Herre Jesu Kristi sunda ord och till den lära som hör till gudsfruktan, så är han högmodig och begriper ingenting. Han har bara en sjuklig lust att diskutera och strida om ord. Sådant väcker avund, kiv, smädelser, misstankar och leder till ständiga tvister mellan människor som är fördärvade i sitt sinne och har vänt sig bort från sanningen, och som menar att gudsfruktan är en god affär.”

Mot slutet av sitt förmanings- och uppmuntringsbrev till den unge Timoteus kommer Paulus tillbaka till de falska lärarna. Den falska lärans kännetecken är att den avviker från ”vår Herre Jesu Kristi sunda ord”.¹³ Kristi ord är evangelium och evangelium är ”sunt” för själen. Det ger själen kraft och styrka, tröst och frid. Att den kristna läran är en ”sund” lära, går igen i alla Pastoralbreven (se t ex 1 Tim 1:10; 2 Tim 1:13; 4:3; Tit 1:9; 2:1 o s v). Den falska läran är inte ”sund” för själen. Den bryter ner istället för att bygga upp. Den ger ingen kraft och tröst. Vem längtar efter att bli uppfylld med det som är osunt?

Den falska läran främjar alltid på det ena eller andra sättet gärningsrättfärdigheten. Den lägger ett villkor till evangeliet som måste uppfyl-

¹³ *hygiatousin lógois tois tou kyriou hemón Iesou Christou. hygiatousin är part. av hygiatno ”vara frisk”.*

las. Den säger: "om du håller dessa regler...", "om du inbjuder Jesus i ditt liv...", "om du bestämmer dig idag för att följa Jesus...", "om du avstår från ett visst slag av mat...", "om du gör ditt bästa...". Sådant är inte "sunda" ord för en själ som har sett det egna syndafördärvet och vet att den inte kan uppfylla villkoren. Sådana ord lägger däremot nya bördor på människor som redan är nertyngda i sina egna dåliga samveten.

Den falska läran är inte en lära "som tillhör gudsfruktan".¹⁴ Den har inte den sanna gudsfruktan som norm (jfr 4:7). Sann gudsfruktan springer ur ett hjärta som tror evangeliet om Jesus Kristus. Endast evangelium kan motivera till och ge kraft till ett gudfruktigt liv. All lära som på ett eller annat sätt förvränger eller fördunklar evangeliet, hindrar människor att leva ett gudfruktigt liv.

Den karaktäristik som Paulus ger av de falska lärarna, är mycket träffande och passar på alla villolärare i alla tider. Den falske läraren är "höghmodig och begriper ingenting. Han har bara en sjuklig lust att diskutera och strida om ord" (v 4). Känner vi inte igen dem? Kan vi inte se dem framför oss hur de uppblåsta serverar sina nya "uppenbarelsen" med den största självgodhet? Vilket höghmod är det inte att säga: "Jesus, jag vet mer än du. Jag följer mina egna idéer och inte det som du lär i ditt ord." De kan ha fina titlar och stort namn, de kan ha presterat lärda avhandlingar och skrivit tjocka böcker, likväl förstår de ingenting. Höghmod och okunskap går alltför ofta hand i hand.

De falska lärarna är strängt upptagna med att sprida sina nya läror och överbevisa andra. De älskar diskussioner och strid.¹⁵ De har ett "sjukligt"¹⁶ intresse för diskussioner och ordstrider. Självklart förbjuder Paulus inte samtal om läran som hålles i avsikten att överbevisa människor om Guds Ords sanningar. Vi ska försvara sanningen och "kämpa för den tro som en gång för alla överlämnats till de heliga" (Jud 3), men diskussioner om oväsentliga ting är onyttiga och nedbrytande. Att försvara sanningen har ingenting med ordstrider att göra. När människor strider om ord gör de det mer med avsikten att besegra opponenter och vinna diskussionen än att låta sanningen segra.

Den falska läran leder till raka motsatsen till vad evangeliets sunda

¹⁴ Ordagrant: "en lära som följer av gudsfruktan" – *té kat' eusebeian didaskalia*.

¹⁵ *logomachía* = "strid om ord".

¹⁶ *nosón* part. av *noséo* = "vara sjuk".

lära leder till. Medan evangeliet ger frid, kärlek, glädje, tröst och hopp, leder den falska läran till "avund, kiv, smädelser, misstankar och ... ständiga tvister mellan människor som är fördärvade i sitt sinne och har vänt sig bort från sanningen" (v 4-5). "Människor som är fördärvade i sitt sinne" är människor som förlorat omdömesförmågan och inte kan bedöma andliga ting.¹⁷ De har blivit så förledda av sina egna nya idéer att de inte förmår se klart.

Var och en som inte ständigt kämpar trons goda kamp, står i fara att bli förförd och vilseledd av sina egna tankar. Därför förmanar Skriften oss att ta "varje tanke till en lydig fånge hos Kristus" (2 Kor 10:5). Om vi inte är på vår vakt, kan också vi "förlora omdömesförmågan" och "komma bort från sanningen".

(forts)

Litteratur:

Hendriksen, William, *Exposition of the Pastoral Epistles*, Grand Rapids 1957.

Hoerber, Robert G. (utg.), *Concordia Self-Study Bible – New International Version*, St. Louis.

Kretzmann, P. E., *Die Pastoralbriefe*, St Louis 1918.

Lenski, R. C. H., *The Interpretation of St. Paul's Epistles to the Colossians, to the Thessalonians, to Timothy, to Titus and Philemon*, Minneapolis 1964.

Luther, Martin, *Lectures on 1 Timothy* i *Luther's Works*, band 28, St. Louis 1973.

Schuetze, Armin W., *The People's Bible – 1 Timothy, 2 Timothy, Titus*, Milwaukee 1991.

Wohlenberg, G., *Die Pastoralbriefe i Kommentar zum Neuen Testament* utgiven av Theodor Zahn, Leipzig 1906.

¹⁷ *dieſtharménon anthrópon tôn nóún* betyder "människor som är fördärvade i sitt sinne". Se Bauer, *op.cit.*, s 346.

Psaltaren – dess tolkning och översättning

av Seth Erlandsson

Hittills har vi uppehållit oss vid hur den statliga bibelkommissionen (BK) ser på och tolkar Moseböckerna. Vi går nu vidare till Psaltaren, som är en samling av "lovsånger" avsedda att sjungas under ackompanjemang av ett stränginstrument. Samlingen bär på hebreiska namnet *Tehillim* som betyder just "Lovsånger". Den grekiska översättningen Septuaginta (från ca 200 f Kr) liksom Nya testamentet använder beteckningen "Psalmer", vilket engelska översättningar anknyter till med benämningen "The Psalms". Jfr Jesu ord: "Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag och Profeterna och Psalmerna" (Luk 24:44). Ordet "psalm" kommer från den grekiska översättningens ord *psalmós* för det hebreiska ordet *mizmór* som betyder "en sång ackompanjerad av ett stränginstrument". Det grekiska ordet *psaltérion*, som ligger bakom vår benämning Psaltaren, är en översättning av det hebreiska ordet *kinnór* som betyder "lyra, liten harpa".

Vill man göra rättvisa åt en bok när den skall tolkas och översättas, får man inte läsa in synsätt som är främmande för boken själv, t ex göra om Gudsuppenbarelser (profetior) till något som bättre harmonierar med rationalistisk vetenskap (mera om detta senare). Psaltaren, som har fler kapitel än någon annan bok i Bibeln, är en rik källa för den som bättre vill förstå Bibeln på dess egna villkor och vad Gud har att säga om ämnen som synd, ånger, förlåtelse, skapelsen, Messias person och frälsningsgärning etc. Vid sidan av Jesaja finns det ingen bok i GT som innehåller så mycket information om Messias känslor, ord och gärningar. Det är inte konstigt att Psaltaren mer än någon annan bok citeras i NT, cirka 80 gånger.

För att förstå en bok underlättar det om man har tillgång till uppgifter om bokens bakgrund och författare. Därför är psalmernas inledande överskrifter av stor betydelse för psalmtolkningen. Av de 150 psalmerna

i Psaltaren har 116 inledningar som informerar om psalmens författare, de historiska omständigheter som ledde till psalmens tillkomst, musikaliska anvisningar och hur psalmen är tänkt att användas. Många kommentatorer har menat att dessa inledande överskrifter är senare tillägg och att deras information är otillförlitlig. Bibel 2000 har anslutit sig till denna uppfattning. Så här skriver BK i uppslagsdelen till Bibel 2000: "Överskrifterna tillhör dock inte psalmernas ursprungliga text och ger ingen pålitlig kunskap om deras ursprung och ålder" (Notboken s 349). I en not till orden "En psalm av David när han flydde för sin son Absalom" (Ps 3:1) skriver BK: "Sådana överskrifter, som vill ge besked om psalmernas författare och bakgrund, hör inte till den ursprungliga texten utan skrevs av dem som senare samlade och redigerade dikterna." Vet BK det? Ingalunda.

Denna uppfattning om psalmernas överskrifter är i själva verket en teori utan några bevis. Det finns i stället mycket som talar för överskrifternas ålder och tillförlitlighet. Låt mig belysa detta ytterligare med några punkter, eftersom många har vilseletts av de synsätt som BK för vidare:

- Det är inget ovanligt och suspekt med inledande bakgrundsinformation till gamla hymner. Liknande överskrifter brukas i gamla sumeriska och egyptiska hymner, så också i poetiska kompositioner i andra bibelböcker. Se t ex Deborasången (Dom 5:1), Habackuks lovsång (Hab 3:1) och den Davidspsalmen som förligger både i 2 Sam 22 och som Ps 18 i Psaltaren.
- Psalmöverskrifterna har inte sådana kännetecken som vi skulle vänta oss att finna i sena, påhittade bakgrundsdata. De finns inte som inledning till alla psalmerna och har inget fast mönster eller format. I flera fall kan inte den angivna historiska bakgrunden härledas från psalmens innehåll. Några överskrifter hänvisar till händelser i Davids liv som inte finns upptecknade i de historiska böckerna (se t ex Ps 7:1). Det är inte troligt att någon sen redaktör skulle hitta på överskrifter som inte kan härledas från psalmens text eller uppgifter i de historiska böckerna.
- Såväl den hebreiska grundtexten till Psaltaren som Dödahavsrullarnas Psaltarhandskrifter och Septuagintaöversättningen av Psaltaren har alla med de inledande överskrifterna (några handskrifter har t o m ytterligare några överskrifter). Septuagintaöversättarnas oförmåga att

förstå några av termerna i överskrifterna tyder dessutom på att dessa termer redan var gamla när Septagintaöversättningen kom till cirka 200 f Kr.

- Ett viktigt stöd för psalmöverskrifternas ålder är stavningen av Davids namn. I överskrifternas hebreiska grundtext stavas Davids namn genomgående på det korta sättet (*dvd*), vilket är typiskt för de äldre, förexiliska böckerna i GT och psalmtexterna själva. Överskrifterna använder inte den längre stavningen (*dvjd*), som är typisk för de sena, efterexiliska böckerna som Krönikeböckerna, Esra och Nehemja.

Vår slutsats blir att i de flesta fall har psalmen försetts med överskriften av författaren själv eller av den person som författaren överlämnade psalmen till. Det är möjligt att några överskrifter tillfogades av den person som samlade psalmerna till en bok, men i vilket fall som helst kan vi vara övertygade om att de ger tillförlitlig information om psalmens ursprung och syfte och tillhör själva bibeltexten. Det är skandal när t ex översättarna av *New English Bible* helt enkelt tar bort överskrifterna från sin översättning.

En majoritet av psalmerna härrör från David och hans samtida omkring 1000 f Kr. 73 psalmer tillskrivs David, som i 2 Sam 23:1 kallas "Israels ljuvlige sångare". Idag medger de flesta kritiker att många psalmer nog skrevs före den babyloniska exilen, men de ifrågasätter ändå eller förnekar davidiskt författarskap. Detta kommer till uttryck i Bibel 2000 bl a vid tolkningen av Ps 110 och Jesu hänvisning till denna psalm i Matt 22:41-46. När Jesus anknyter till överskriftens ord "En psalm av David" och säger att "David på Andens ingivelse" författat Ps 110, är det inte fråga om en obetydlig sidokommentar. Detta är avgörande för poängen i Jesu fråga till fariseerna: "Om nu David kallar honom sin Herre, hur kan då Messias vara Davids son?"

Bibel 2000 litar varken på psalmöverskriften eller Jesus, dvs att det är David som talar. I stället påstår BK i noten till Ps 110:1: "Den talande är en präst eller en profet i templet." Detta påstående grundar sig inte på några fakta utan bara på en påhittad teori. Den går ut på att det i Israel har förekommit en årlig, kunglig tronbestigningsfest, vid vilken en profet eller präst kan ha prisat kungen som gudomlig. Genom att i strid med bibeltexten ansluta sig till denna teori, kan BK betrakta en rad messianska profetior som kungapsalmer om den aktuella kungen i

Israel. Jesu ord att David har profeterat om honom, om Messias, avvisas. Texterna handlar ju inte om den kommande Frälsaren enligt BK. Jesu ord "Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag, hos profeterna och i psalmerna" (Luk 24:44) är en grundsanning enligt kristen övertygelse. Men BK gör Jesus till en lögnare. I själva verket är det BK som far med lögn när man skriver i noten till Ps 110:1: "Orden är riktade till en israelitisk kung i Jerusalem, troligen vid hans tronbestigning." I noten till Matt 22:44 upprepar BK detta ogrundade påstående som om det vore en sanning: "Orden uttalas i Ps 110 av en profet eller präst, som förmedlar 'Herrens ord' till kungen ('min härskare')." Observera BKs val av översättningen "min härskare" i stället för det mera ordagranna "min Herre" för att lättare kunna tillämpa det på en vanlig kung i Israel.

En bibelöversättning skall förmedla vad texten faktiskt säger, inte teorier som kräver en manipulering av texten. I nästa artikel skall jag närmare visa hur profetiors beskrivning av den kommande Frälsaren Messias som ingen mindre än Gud själv, som ett med JHVH (= HERREN), har manipulerats av BK för att kunna syfta på en vanlig kung i Israel.

Kungapsalmer eller messianska profetior?

Den som är intresserad av en rättvisande framställning av vad GT har att säga om kungen i Israel och om Messias, kan inte blunda för följande:

Enligt GT skulle JHVH (=HERREN) vara Israels kung. Därför avvisas med kraft ett sådant kungadöme som andra folk hade. Samuel varnar folket för detta avfall. "Men folket vägrade att lyssna till Samuels ord och sade: 'Nej, en kung måste vi ha över oss. Också vi vill bli som alla andra folk'" (1 Sam 8:19f). Om nu folket likväl sätter en kung över sig, får inte denne kung agera som hednafolkens kungar. Han skall ha en avskrift av *torá*, Herrens undervisning via Mose, "och läsa i den i alla sina livsdagar, så att han lär sig frukta HERREN, sin Gud, och ger akt på alla ord i denna undervisning och dessa stadgar och följer dem." Detta hade redan Mose i förväg undervisat om (se 5 Mos 17:14-20) och Samuel som motvilligt låter folket få en kung inskräper vad Mose har sagt om hur en kung skall vara (1 Sam 10:25). Han måste helt underordna sig HERREN, annars har de förkastat HERREN som sin kung och kommer att drabbas av olycka.

Något kungadöme av babylonisk, gudomlig typ med tronbestigningsfester på årsdagen av kungens tronbestigning fick alltså inte före-

komma i Israel. Att kungen i Jerusalem firats på liknande sätt som en babylonisk kung med årliga tronbestigningsfester och att psaltarpsalmer diktats till hans ära är en omöjlighet och strider mot hela det gammaltestamentliga källmaterialet.

Likväl antar många kritiker och med dem Bibel 2000 att flera psalmer i Psaltaren diktats för och använts i samband med en årlig tronbestigningsfest. Att man har det gammaltestamentliga källmaterialet emot sig brukar man komma ifrån genom att anta att det har förvanskats av anti-rojalistiska redaktörer. Den kungaideologi och de tronbestigningsfester som enligt Bibeln aldrig har existerat i Jerusalem, har ändå existerat där. Hade inte antirojalistiska redaktörer förvanskat bibeltexten skulle det framgå också av GT, menar man.

Varför fantiserar man om antirojalistiska förvanskningar på detta sätt? Jo, för att komma ifrån de messianska profetiorna. Nu kan man hävda att de messianska psalmerna är kungapsalmer som handlar om kungen i Jerusalem vid textens tillkomst. Eftersom den s k vetenskapliga världsbilden inte har utrymme för sanna profetior, tror man att profetiorna i själva verket inte är några profetior (vi skall senare visa hur man gör för att komma ifrån profetiorna i Jesajaboken och Daniels bok). Den utlovade Davidssonen, som enligt flera messianska texter är både en David-sättning och Herren Gud själv, blir bara en av kungarna i Jerusalem och hans mor ("jungfrun" enligt Jes 7:14) blir bara någon av kvinnorna vid det israelitiska hovet. Enligt denna bibelkritik måste också Davids författarskap till Ps 110 avfärdas, även om det innebär att också Jesus görs till en lögnare (se Matt 22:41-46 inklusive BKs not till v 44).

Enligt kristen tro är Jesus "Messias, den levande Gudens Son" (Matt 16:16). Denna tro är kristendomens "klippa" (grek. *pétra*) eftersom Gud är klippan (5 Mos 32:30-31) och Jesus är Gud, den levande Gudens Son. Utan denna fasta grund ingen kristendom! Den som bekänner sig till denna klippa är en *pétros* likt Simon, för han bygger på *pétra*. Att Jesus är Gud grundar sig inte på storhetsvansinne eller mänskliga spekulationer utan på GTs vittnesbörd om Messias. "Om jag själv vittnar om mig, är mitt vittnesbörd inte giltigt", säger Jesus (Joh 5:31). "Ni forskar i *Skrifterna*, därför att ni tror att ni har evigt liv i dem, och *det är dessa som vittnar om mig*" (v 39). "Om ni trodde Mose, skulle ni tro på mig, ty om mig har han skrivit" (v 46). "Allt måste uppfyllas som är skrivit om mig i Mose lag, hos profeterna och i psalmerna" (Luk 24:44).

Jesu gärningar stämmer överens med Guds gärningar enligt GT och vad Guds Messias skulle göra. "Sonen kan inte göra något av sig själv, utan endast det han ser Fadern göra. Ty vad Fadern gör, det gör Sonen" (Joh 5:19). "De gärningar som Fadern har gett mig att fullborda, just de gärningar jag utför, vittnar om att Fadern har sänt mig. Fadern som har sänt mig har vittnat om mig" (Joh 5:36f). Jesus är Faderns specielle utsände, som samtidigt är ett med Fadern (Joh 10:30,38).

Enligt NT grundar sig alltså övertygelsen om att Jesus är Messias, den levande Gudens Son, på GTs vittnesbörd om Gud och Messias. Det finns en rad ställen i GT som profeterar om att Messias skall utföra Guds gärningar och att Messias är ett med Gud, precis som Herrens specielle "utsände" (*mal'ak JHVH* = Herrens utsände, oftast översatt "Herrens ängel") är ett med Gud själv (se t ex 2 Mos 3:2,4,6ff och Dom 13:3,18,20,22).

I Ps 45:7 tilltalas Messias uttryckligen som Gud. "*Gud*, din tron står i evigheters evighet." Detta blir besvärligt för BK. Därför ändrar man "Gud" till "gudomlig" och översätter: "Din tron, gudomlige, består i tid och evighet." I en not till detta ställe anknyter BK till ovan nämnda teori om det israelitiska kungadömet: "Psalmen är riktad till en israelitisk kung i samband med en bröllopsfest. Även om kungen inte betraktades som gudomlig på samma sätt som hos vissa grannfolk framgår det dock att han uppfattades som Guds son (2:7; 2 Sam 7:14)." Men nu står det uttryckligen på flera ställen att denne messianske kung är *Gud* lika mycket som Fadern, inte bara gudomlig, och hans tron består i tid och evighet. Det är inte fallet med någon jordisk kung. För judendomen är det också ett problem att Messias är Gud. Därför trollar "The New Jewish Publication Society Translation" (= JPS) bort från Ps 45:7 att Messias är Gud och förändrar texten till "Your divine throne is everlasting" (Din gudomliga tron är evig).

Ett tydligt exempel på hur en rationalistisk vetenskap liksom judisk tro söker komma ifrån att Messias är Gud är Jes 9 och 10. I Jes 10:21 kallas HERREN, Israels Helige, för *El gibbór*, dvs "Mäktig Gud" eller "Gud, Hjälden". JPS översätter korrekt "Mighty God" (Mäktig Gud), Bibel 2000 "Gud, Hjälden" och SFB "Gud, den Mäktige". Men när Jesaja i kap 9:6 (hebreiska texten 9:5) säger att den Frälsare som skall födas som ett människobarn också är "Mighty God" (Mäktig Gud) eller "Gud, Hjälden" (*El gibbór*), då blir det för mycket för JPS och Bibel

2000. Jesaja tillåts inte säga det han verkligen säger! När Jesaja ordagrant säger ”och hans namn är: Under, Rådgivare, Mäktig Gud”, förändrar JPS texten till ”He has been named 'The Mighty God is planning grace' (Han har fått namnet 'Den mäktige Guden har nådiga planer')” och Bibel 2000 översätter ”och detta är hans namn: *Allvis härskare, Gudomlig hjälte*”. Nu har man fått bort från texten att Messias själv är den mäktige Guden, att gudamänniskan Messias är ett under, dvs helt unik.

Varför manipulerar JPS och Bibel 2000 texten på detta sätt? Därför att man inte kan acceptera att Jesaja eller David eller någon annan av Herrens profeter i GT profeterar om en kommande Frälsare av Davids ätt som är ett med JHVH, Israels Helige. För en rationalist kan profeten bara tala om något som på ett naturligt sätt ligger inom hans synfält och då gissar man att han talar om en vanlig kung i Jerusalem, som ju omöjligen kan vara Gud. Messiasprofetiorna görs om till att handla om en vanlig kung eller tronarvinge i Israel. Ps 2, som är en av de viktigaste messianska psalmerna, blir bara en psalm om den israelitiska kungen och som ”troligen använts vid den israelitiska kungens tronbestigning” (BKs not till Ps 2:1). Om Jes 9:6 säger BK i Notboken: ”Profeten talar antingen om en tronarvinges födelse eller om en kungs tronbestigning; jfr Ps 2:7 med not” (s 108). På detta sätt tar man bort själva grundvalen för kristen tro. Mera om detta i nästa artikel.

Psaltarens undervisning om Messias

Enligt Jesus står det skrivet om honom i Psaltarens psalmer (Luk 24:44). Enligt BK och många bibelkritiker är detta inte sant. De messianska psalmer som man brukar hänvisa till eller som citeras som sådana i NT handlar, påstår man, inte ursprungligen om en kommande Messias (Jesus). Därmed avvisas Jesu ord som osanna och själva grundvalen för kristen tro försvinner, nämligen att Jesus är den sanna uppfyllelsen av GTs frälsningslöften och Messiasprofetior.

Nu säger visserligen BK generöst att olika trosriktningar och samfund kan eller får lägga sin trostolkning *ovanpå* BKs s k vetenskapliga tolkning som exempel på senare intressanta omtolkningar eller inläsningar. Men enligt NT är den kristna tron inte en omtolkning av vad GT-texterna ursprungligen menar. Det är inte fråga om en inläsning i texterna av något som inte står där. Ett huvudtema i NT är ”uppfyllelsen” eller ”fullbordan” av GTs löften om en verklig och fullkomlig frälsning och en

verklig och fullkomlig Frälsare. Jesus (= Messias) är enligt kristen tro inte en "inläsning" (eiseges) i texten utan en "utläsning" (exeges) av vad som faktiskt står i de gammaltestamentliga skrifterna, den rätta uppfyllelsen av vad Mose, David, Jesaja m fl har skrivit om honom. Det var den övertygelse som drev de första kristna missionärerna, t ex Paulus. "Jag säger ingenting annat än vad profeterna och Mose har sagt skulle ske", bedyrar han (Apg 26:22). Dem som inte såg att profetierna handlade om Jesus försökte han övertyga "både utifrån Mose lag och profeterna. Och det höll han på med från morgonen ända till kvällen" (Apg 28:23). Han gjorde precis som Jesus själv hade gjort enligt Luk 24:27: Jesus "började med Mose och alla profeterna och förklarade för dem vad som var sagt om honom i alla Skrifterna."

Att påstå att det står skrivet om den kommande Messias i t ex Psaltaren är alltså enligt NT inte en följd av en omtolkning av den ursprungliga innebörden. Hela kristendomen grundar sig på att gudamänniskan Jesus är den unike Messias, i allt pålitlig och den sanna uppfyllelsen av profetiornas verkliga innehåll. Hur nutida kristna kan gå med på att Jesus är opålitlig och inte den sanna uppfyllelsen av vad GT faktiskt profeterar om frälsningen och Frälsaren är en gåta. Det är obegripligt hur en rad kyrkoledare och samfund kan acceptera och utgå från en bibelsyn och bibeltolkning som tar bort själva grundvalen för den kristna tron. De största avnämarna till Bibel 2000 är ju de kristna samfunden i Sverige med svenska kyrkan i spetsen.

Låt oss nu gå till ett par psaltartexter som enligt NT och kristen tro är profetior om Messias. Har NT fel och BK med dess Bibel 2000 rätt? Finns det, som BK och många bibelkritiker menar, skäl att misstro Jesus och NT?

Ps 2 tolkas av NT och allmänt av bibelforskningen före 1800-talet som en messiansk psalm (angående NT, se t ex Apg 4:25f; 13:33, Heb 1:5; 5:5, Upp 2:27f; 12:5; 19:15). I och med den historisk-kritiska metodens genombrott på 1800-talet sker en omsvängning inom forskningen. Nu försöker man tolka allting utifrån en naturalistisk filosofi, dvs bara räkna med naturliga, inomvärldsliga orsaker. Guds direkta ingripande i världsförloppet (under, övernaturliga uppenbarelser och profetior) blir på förhand uteslutet. Därför kan den smorde Gudsso-
nen i Ps 2 omöjligen avse något annat än en jordisk, mänsklig ledare. Därmed har tankarna gått till den vanlige kungen i Israel. När sedan

mot 1900-talets mitt några forskare fäste uppmärksamhet på kungaideologin i främst Babylonien, där kungen i en årlig tronbestigningsfest hyljades som Gudens son, har den tanken mer och mer slagit igenom att Ps 2 reflekterar en liknande fest i Israel. I linje med denna uppfattning skriver därför BK i noten till Ps 2:1: "Psalmen har troligen använts vid den israelitiska kungens tronbestigning."

Det är sant att termen Guds son kan användas i betydelsen Guds "tjänare". I Ps 82 kallas överhetspersoner (domare) för "den Högstes söner" och t o m "gudar" (v 6). Men Guds "son" används också om den kommande Frälsaren, som föds som människa men ändå är ett med HERREN själv och delar hans egenskaper och herravälde. På samma sätt kan ordet "utsänd, ängel" syfta på himmelska och jordiska sändebud men dessutom på en speciell "HERRENS utsände (ängel)" som är ett med HERREN själv (se föregående artikel). Textsammanhanget måste få avgöra vad som avses. Detsamma gäller om termen Guds "smorde" (hebreiska *mashiach*, i grekiserad form *messias*). Både översteprästen och kungen i Israel blev smord och några gånger nämns om en smörjelse av en profet (Jes 61:1, 1 Kon 19:16). Men det talas också om en Guds Smorde som är ett med HERREN själv och inte bara kung utan också överstepräst och profet.

I Ps 2 betonas enheten mellan JHVH och hans Smorde, mellan HERREN och Sonen. Uppror mot Messias är uppror mot Herren själv (v 2,3). Sions konung Messias är ingen mindre än den som har "hela jorden till egendom" (v 8). Vreden över de upproriska tillskrivs både HERREN (v 5) och Sonen (v 12), som har den gudomliga makten att krossa de upproriska (v 9) men också att ge lycka och salighet åt dem som tar sin tillflykt till honom (v 12). NT behöver sålunda inte ta hjälp av någon omtolkning när det identifierar Herrens Smorde, Guds Son eller Sonen med Herren Jesus Kristus (Kristus betyder "den Smorde" liksom ordet Messias).

BK hänvisar inte till bibeltextens sammanhang för sin tolkning utan till teorien om en tronbestigningsfest i Israel liknande den babyloniska. Men, som vi tidigare påpekat, GT tar kraftigt avstånd ifrån ett kungadöme likt det babyloniska. Israels jordiske kung är inte "Gud" och ett med HERREN själv, det som texten tydligt säger om Herrens Smorde.

Hur kommer då BK ifrån att Herrens Smorde i Ps 2 har världsherravälde (v 8)? Med följande ord: "Sådana anspråk ingick traditionellt i

främreorientaliska kungaritual oberoende av faktiska förhållanden” (ur noten till 2:1). Med andra ord: talet om världsherravälde är en våldsam överdrift, bara en lånad fras från det främreorientaliska kungaritualen som inte får tas bokstavligt. BKs tolkning är sålunda helt beroende av en teori om ett kungaritual och en kungaideologi i Israel, som enligt alla kända texter om Israels historia och dess kungadöme aldrig accepterats av Herrens profeter.

BK har inte bara en ogrundad misstro mot GTs egen historieskrivning utan misstror inte så sällan den enda existerande grundtextens riktighet. När det i Ps 2:11f ordagrant står ”Tjäna HERREN med fruktan och gläd er med bävan! Ge Sonen hyllningskyss, ...”, påstår BK utan minsta belägg att grundtexten är ”skadad”. Sedan hittar man på en egen grundtext som man kallar ”rättelse”, en nyskapad version som inte existerar i någon enda handskrift. Genom sin påhittade text får man bort att hyllningskyssen gäller Sonen och att ”honom” i avslutningsorden ”Saliga är alla som flyr till *honom*” syftar på Sonen, Herrens Messias. Tilläggas kan att hebreiskan har två ord för ”son” som båda används i Ps 2: dels *ben* som är vanligast och som förekommer i vers 7, dels *bar* som är ett äldre, arameisk ord för son och som förekommer i vers 12. I Ords 31:2 förekommer detta ord tre gånger och där översätts det också av BK med ”son”.

Ps 110 innehåller Davids redogörelse för vad HERREN har uppenbarat om Messias, av David kallad ”min Herre” fastän Messias enligt en rad messiasprofetior är ”Davids son”. Davidsättlingen Messias är alltså ingen mindre än Davids Herre, dvs Gud själv, och dessutom både kung och en ”präst för evigt på Melki-Sedeks vis” (vers 4). Men BK fullföljer ändå sin teori och struntar i textens egna uppgifter i Ps 110:1f om vem den talande är och till vem orden är riktade. ”Orden är riktade till en israelitisk kung i Jerusalem, troligen vid hans tronbestigning, och den talande är en präst eller en profet i templet”, påstår BK i noten till Ps 110:1. Följaktligen passar grundtextens ”min Herre” inte heller så bra utan ändras i Bibel 2000 till ”min härskare”.

Jämför nu BKs tolkning av Ps 110 med Jesu och NTs tolkning enligt Matt 22:41-46, Apg 2:34-36, 1 Kor 15:25-27, Ef 1:20-22, Hebr 1:13; 5:5-6,10; 6:20; 7:17,20-21; 10:12-13! Vem tolkar bibeltexten korrekt? Är inte en kyrka just kyrka (= Herrens lärjungar), därför att den blivit övertygad om att Herrens ord är den rätta tolkningen?

Frågor och svar

Jehovas Vittnen och årtalet 607 f Kr

Jag läste er tidskrift *Biblicum* 1/1983, s 30. Det var en artikel om ett JV (Jehovas Vittne) som blev uteslutet för att han inte kunde svara på hur vittnen hade kommit fram till år 607.

”Något allvarligt försök att bemöta mina argument gjordes aldrig. Däremot blev jag gång på gång varnad att för någon yppa vad jag kommit fram till. Samtidigt märkte jag att representanter för Sällskapet började förtala oss som ifrågasatt Sällskapets tideräkning eller kronologi.”

Så här skrev ni att det vittnet blev bemött av Sällskapet när han kom fram till att det årtalet var fel. Jag undrar hur det vittnet kom fram till att årtalet var fel? Vilka böcker förlitar han sig på? Eller är det så att ni på *Biblicum* har ljugit?

Mvh en läsande

Svar:

Din fråga väckte intresse för artikeln i *Biblicum* 1/1983 och ytterligare en artikel skriven två år tidigare: ”Spekulationer om de yttersta tingen.” Själva frågan om de yttersta tingen återkommer regelbundet inom kristenheten beroende på människors aldrig sinande nyfikenhet om just tidpunkten för dessa händelser. Därför kan det verkligen talas om *spekulationer* i mer än en bemärkelse. Vi får aldrig glömma att Jesus den ena gången efter den andra talar om att ”den dagen” kommer som en tjuv om natten. Ingen vet *när* den plötsligt inbryter och denna världens historia nått sitt slut.

Din fråga gällde i första hand hur Jehovas Vittnen (JV) kommit fram till år 607 f Kr som så avgörande och om varför ett förnekande av just detta år betyder att en person uteslöts ur JV. Den korta artikeln i *Biblicum* tar upp frågan med anledning av en artikel 1983 i *Svenska Kyrkans Tidning*. Artikeln i *Biblicum* nämner inte varifrån nämnda tidning fått sitt stoff men med sannolikhet kommer det från en då nyutkommen bok: *Slutade hedningarnas tider 1914?*, CKI-Förlaget, Göteborg 1983. Författare är Carl Olof Jonsson.

I sin bok gör Jonsson en mycket ingående studie i JV:s sätt att både beräkna och försvara sina misslyckade förutsägelser angående Kristi andra ankomst. Framförallt visar han, att han inte fick några relevanta svar på sina frågor som han ställde till *Vaktornet*, utan att han avvisades genom märkliga omtolkningar av den ena felaktigheten efter den andra. Hans bok är inte en uppgörelse med JV som organisation utan endast en saklig genomgång av den kronologi som ligger till grund för rörelsens beräkningar av tidpunkten för Kristi återkomst.

Varför är då årtalet 607 så betydelsefullt för JV? I Luk 21:24 talar Jesus om "hedningarnas tider" vilket enligt JV skulle betyda tiden mellan det att Nebukadnessar förstörde Jerusalem till Kristi andra återkomst.

Nu förhåller det sig så att denna tid enligt Vaktornets lära utgör 2520 år. Den grundar man på utsagan i kap 4 hos profeten Daniel, som talar om "sju tider", vilket tolkas som sju år. Sedan kan man räkna ut antalet år för hedningarnas tider. Denna beräkning är grundad på den s k "årsdagsprincipen". Ett "profetiskt" år är 360 dagar och $7 \times 360 = 2520$. En dag för varje år innebär då 2520 år, vilket räknat från 607 f Kr blir 1914 e Kr. Enligt denna princip ska en "dag" i Bibelns tidsprofetior alltid uppfattas som ett år. (Jfr en centimeter på en karta som kan stå för tio kilometer i verkligheten etc). Detta var den store C T Russells sätt att räkna och det är vedertaget inom JV.

Hur blev det då 1914?

Kristus återkom inte i synlig gestalt 1914. Detta var ett stort bakslag för Russell, som för övrigt dog 1916. I stället kom ett av historiens värsta krig att bryta ut just 1914. Det härlighetsrike man väntade på ersattes av död och förstörelse av dittills oanade dimensioner ända till 1918.

586/587 istället för 607

Om det nu skulle vara så som i stort sett hela den historiska forskningen är överens om, att Nebukadnessars ödeläggelse av Jerusalem inträffade år 586/587 f Kr, ja, då faller hela argumentationen och rörelsen får ompröva hela sin lärostandpunkt. Ett citat ur nämnda bok (se ovan) kan ge vid handen hur viktig denna datering är för JV. "På grund av den centrala betydelse denna kronologiska beräkning har för Sällskapet Vaktornets exklusiva anspråk, betraktas den inte bara som en teori eller tolkning, utan som *ett fastslaget och obestriddigt faktum*, som hård-

nackat bekämpas av jordens nationer, inbegripet kristenhetens nationer. De som förkastar beräkningen sägs uppväcka Guds vrede” (s 8).

1983 tog Carl Olof Jonsson upp denna fråga till diskussion i omnämnda bok och gjorde en mycket ingående och omfattande studie i själva frågan om kronologin. Jonsson hade i 26 år troget tjänat samfundet och var evangelist på heltid. För honom kom året 607 f Kr att bli en avgörande fråga; han kunde inte släppa tanken på att med alla medel komma fram till riktigheten i den beräkningen. Det var i samband med att en person ställde sig frågande till hans datering som han själv kom att påbörja en omfattande undersökning kring just detta årtal. Jonsson tog den historiska forskningen till hjälp för att så noggrant som möjligt fastställa just året för Nebukadnessars erövring av Jerusalem.

Genom studiet av forntida historiker, krönikor, affärsdokument, juridiska dokument och astronomiska dagböcker kom han fram till att året 607 f Kr var felaktigt. I sin bok går han mycket noggrant till väga och beskriver i detalj varje enskilt dokument för att till sist få en stor skara av vittnen mot dateringen 607 till ett överväldigande försvar för 586/87 som den enda och samstämmiga dateringen.

Varför just 2520 år?

När Jonsson kommer fram till kapitel fyra i sin studie ställer han frågan ”Är hedningarnas tider = sju tider = 2520 år?” Frågan är verkligen berättigad inte minst med tanke på att den har så central betydelse för denna väldiga rörelse som omfattar miljontals människor runt om i världen, människor som visat sig vara beredda att offra sitt liv för rörelsen. När Jesus talar om hedningarnas tider i Luk 21:24, avser han då verkligen profetian hos Daniel om sju tider? Har profetian om sju tider hos Daniel kap 4 en vidare betydelse än den som omnämns till Nebukadnessar, att han skulle stötas ut från människorna och äta gräs etc? Är det inte mer troligt att den profetian fick sin uppfyllelse i vers 25 och därmed hade tjänat sitt syfte: Nebukadnessar prisade himmelens Gud och blev ett vittne för de levande v 34? Jämför också vers 30 där det står: ”I samma ögonblick gick det ordet i uppfyllelse...”.

Den s k ”årsdagsprincipen” övertogs av pastor Russell från sjunde-dagsadventisterna men den övergavs senare av Rutherford som efterträdde Russell som president för Sällskapet Vaktornet. De 2300 aftnarna och morgnarna (Dan 8:14), de 1260, 1290 och 1335 dagarna

(Dan 12:7,11,12; Upp 11:2,3; 12:6,14), alla dessa profetiska perioder som tidigare tolkades som år, tolkas därför numera endast som dagar. De texter som låg till grund för årsdagsprincipen (4 Mos 14:34 och Hes 4:6) anses inte längre ge uttryck åt en universell tolkningsprincip, även om de citeras till stöd för beräkningen av de 2520 åren. Det finns ingenting i Jesu ord om hedningarnas tider som styrker eller hänvisar till profetian hos Daniel om de sju tiderna som skulle möta Nebukadnessar. Den profetian hade för länge sedan gått i uppfyllelse över den person som den i första hand avsåg.

Verkligheten bevisar den felaktiga beräkningen

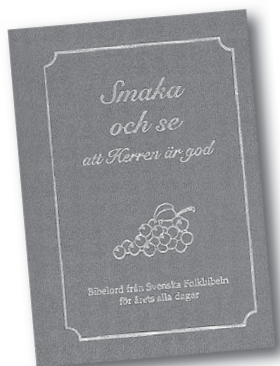
Ett av de starkaste bevisen för det felaktiga i beräkningen av *hedningarnas tider* får väl den historiska verkligheten anses vara. Men inte heller här låter sig Vaktornet nedslås eller överbevisas. Som tidigare nämnts skulle Messias år 1914 återkomma i sin härlighet och inta Jerusalem. Om nu 607 var felräknat med tjugo år skulle 1934 bli nästa stora omvälvning i historien, men ingenting hände det året som kan anses vara av sådan art att det föranledde en profetia hos Daniel. Då ändrar Vaktornet sitt budskap och talar om hur Kristus återkom osynligt 1914. Den som läst sin Bibel vet hur Kristus talar om sin andra advent som något som ska ske oväntat men likt blixten synas över hela himlen. Det ska inte vara någon som helst tveksamhet i budskapet från den härolden, den ska föregå hans återkomst och alla ska se den och förskräckas. Varje ärligt Vittne borde besinna sig inför sina ledares svek och ta avstånd från alla felslagna beräkningar och först och främst förkasta åsikten om Kristi osynliga återkomst 1914.

Jonsson har med sin bok visat oss att 607 är en felaktig datering, att Jesu ord om hedningarnas tider inte har med profetian hos Daniel att göra, vidare att talet om Kristi osynliga återkomst är felaktigt. Vad återstår då av JV:s argument? Ingenting som äger någon förankring i den Heliga Skrift, ingenting som den historiska verkligheten bevisar. Därför är vi tacksamma för en så ärlig och sanningssökande människa som Carl Olof Jonsson och hoppas att hans bibelstudium ska leda honom fram till hela sanningen, som inte vilar på människors beräkningar och felslagna profetior utan på Guds sanna och förblivande Ord.

Vi hoppas att frågeställaren fått svar på sin fråga hur JV kommit att anta 607 som ett grundläggande årtal. Vi hoppas också att Biblicum inte

gjort sig skyldig till lögn; det skulle inte tjäna något gott syfte. Vår bibel-tro bygger inte i första hand på historiens vittnesbörd utan på Andens vittnesbörd i lag och evangelium. Men det är viktigt att vi inte gör våld på historien för att få den att passa in i ett lärosystem av den ena eller andra arten. Vi ska ödmjukt ta till oss av vad seriös forskning och historiska vittnesbörd kan ge oss av kunskap om den historia som vittnar om en Gud som håller allt i sin hand och leder händelserna till att tjäna sina syften.

AS

Smaka och se att Herren är god

Bibelord från Svenska Folkbibeln för årets alla dagar. Bra som presentbok. Tåligt omslag. Perfekt att ha med sig i handväska eller innerficka. Ej årsbunden. Kan användas från år till år.

Pris 89:–

Beställs från
BIBLICUMS FÖRLAG, N Stationsg 29, 287 72 Traryd
E-mail: carl-peterson@rixtele.com

Litteratur

Timo Laato

Reformatorisk gudstjänst på Skriftens grund

Lutherstiftelsen, Göteborg 2001. 119 sidor.

Under senare år har det kommit en rad böcker om liturgi och gudstjänstordning. Men tyvärr betonas alltför sällan gudstjänstordningens bibliska anknytning. Av tradition har kyrkornas gudstjänstordningar varit förankrade i den Heliga Skrift och betonat Skriftens auktoritet. När detta faktum kommer i konflikt med den teologi som alltmer blivit förhärskande inom många kyrkor, ställs kravet att liturgin ska överensstämma med den teologi som förkunnas. Resultatet blir självfallet därefter. Angrepp på traditionell liturgi består oftast av påståendet att ålderdomliga ord och formuleringar utgör ett hinder för människor att delta i gudstjänsten. Istället för att i dessa fall modernisera språk och uttryck till att uttrycka vad den skriftenliga liturgin vill säga, blir moderniseringen så radikal att den tömmer liturgin på allt dess innehåll. Kvar blir endast det tomma hål, välfyllt med bilder och ceremonier, som människor kan acceptera utifrån sin humanistiska gudsbild och tro på människans inneboende resurs.

Därför är det uppfriskande att läsa teologen Timo Laatos bok med den ovannämnda titeln. I inledningen gör han klart att han inte sympatiserar med dem som vill ha en liturgi som formulerar en för Skriften främmande teologi. I boken ställer han upp ett förslag till gudstjänstordning och går sedan igenom det punkt för punkt. Han ger många värdefulla hänvisningar till Skriften – både Gamla och Nya testamentet – som leder tankarna till Skriftens centrala budskap om lag och evangelium. Den som är intresserad av liturgi och betydelsen av en skriftenlig gudstjänstordning kan ha stor behållning av Laatos bok.

Det finns verkligen en biblisk liturgi och ”att göra sig möda med att gräva fram gudstjänstordningens bibliska rötter belönar mycket rikt allt besvär” (s 33). Guds folk erfar samma känslor, sorger och glädjeämnen

som både GT:s och NT:s människor gjorde. Därför är Bibeln som källa för liturgin alltid lika aktuell och ger samma "vederkvickande vatten" idag som då.

Under rubriken *Predikan*, betonas vikten av predikans bibliska innehåll. "Det är i anslutning till predikans bibliska innehåll värt att bevara i minnet att de nytestamentliga breven redan från början bör ha blivit lästa i gudstjänsten. De har då förmedlat det apostoliska ordet till församlingen. Om däremot prästen idag förkunnar något som strider mot dem eller något helt annat som saknas i dem, så avbryts i verkligheten kyrkans sekellånga lärosuccession p g a av hans upproriska eller slarviga inställning till urkyrkans tradition. Det är i hans tjänstgöring därefter inte mera fråga om biblisk förkunnelse" (s 60).

Detta är en riktig iakttagelse. När främmande lära tillåts i predikan bryts inte bara urkyrkans tradition utan också kontakten med kyrkans Herre och hans apostlar. Sidorna 61f. har ett längre citat ur ett Herdebrev från Bo Giertz varur vi citerar: "Eftersom vi alla av naturen är övertygade fariséer och alla lika självklart säkra på att kunna bli saliga genom våra gärningar, så betyder en liturgisk förnyelse utan motsvarande samvetsväckelse ingenting annat än att ett visst antal människor börjat fullgöra ett visst antal fromma övningar i övertygelsen, att de nu gör betryggande inbetalningar på det himmelska sparkontot. Med en sådan förnyelse kan själva djävulen känna sig tillfreds" (s 62). En sådan förskräcklig liturgi kan mycket väl vara förhanden där människor som totalt avsaknar respekt för den bibliska läran har inflytande och bestämmanderätt över psalmer, böner och gudstjänstritual. Då är steget mycket nära till mässoffer, människoförgudning och tillbedjan av det skapade.

Under rubriken *Nattvarden* betonas realpresensen, d v s Kristi kropps och blods verkliga närvaro som ges till samtliga gäster vid altarbordet. Det är Kristi ord och instiftelse som konstituerar och verkar sakramentet. Däremot blir det mycket allvarligt när man uttryckligen åkallar den Helige Ande att göra bröd och vin till nattvard (s 80). Instiftelseorden bör ha en egen överskrift i den reformatoriska gudstjänsten. Laato ställer dem under rubriken: *Nattvardsbönen*. I samband med detta kapitel framträder naturligt svagheten hos dem som i likhet med författaren står i sammanhang där den bibliska läran om nattvarden till stora delar fördunklats. Eftersom det är helt otänkbart att upprätthålla en sund NT:lig kyrkotukt i folkkyrkosammanhang blir trosuppfattningen sub-

ektiv. Nattvardens karaktär av bekännelse och gemenskap mellan troende förbigås med tystnad.

Ämbetsfrågan behandlas också i ett kapitel och beskrivs som "Dagens heta fråga". Där det bland annat heter om situationen inom Svenska kyrkan: "Istället för att understödja sina trognaste medarbetare önskar stiftscheferna nuförtiden att alla i deras efterföljd skall 'anpassa sig efter denna världen'. Teologer som vägrar kommer inte att ordineras. De får ingen anställning. De står där utanför kyrkans dörrar med sina studie-skulder i handen. Samtidigt förkunnar inne i kyrkan kvinnliga innehavare av prästtjänsten ofta en kristendom starkt färgad av feminismens grova vantolkningar, som inte längre i någon större utsträckning liknar den klassiska kristendomen. Den liturgiska förnyelsen går i riktning mot den antika gnosticismen och en rent hednisk dyrkan av en modern moder gud" (sid 96). "Vi strävar efter att i framtiden ha en stark evangelisk bekännelsekyrka inom Svenska kyrkan (*ecclesiola in ecclesia*) och på det viset sätta i gång en reformation av svensk kristenhet. I nödfall skall vi utnyttja den av våra Bekännelseskrifter beviljade rätten att kalla och ordinera utvalda män till 'Ordets tjänst' – nämligen om biskoparna alltjämt vägrar att göra detta" (sid 97).

Det är anmärkningsvärt att just ämbetsfrågan orsakar en så kraftig reaktion. I reformationens kyrka var det den falska läran som orsakade en reaktion oavsett från vilket håll den kom. Den falska läran skulle bekämpas innan den tog över rodret. I de moderna folkkyrkorna är det för sent; den falska läran dominerar eftersom den av tradition har tillåtits att existera tillsammans med den rätta läran, inte bara i frågan om ämbetet utan i de flesta grundläggande frågorna. Risker är att "moder gud" redan tagit så starkt strypgrepp om både ämbete och liturgi i Svenska kyrkan att den reformation som författaren strävar efter kommer att kvävas. Det gör också att den "starka bekännelsekyrka" som skulle ges utrymme inom Svenska kyrkan inte kommer att tillåtas av den som håller henne i sitt grepp. En bekännelsekyrka är stark endast när hennes bekännelse är den bibliska, men då har hon ingen vilja att stå kvar inom en avfallen folkkyrka, där hon snart kommer att helt förkvävas. Varför inte låta den "starka bekännelsekyrkan" också få den styrkan att hon kastar av sig folkkyrkans tunga och förkrossande ok? I det sammanhanget behöver hon inte anse det som nödfall att tillämpa de lutherska bekännelseskriaternas lära i praktiken. Tvärtom blir det hennes stora

glädje att få tillämpa den fullt ut inte endast i ämbetsfrågan utan i hela dess vidd. Det är det som utgör hennes styrka: hon har sin frihet i sin Herres ord och evangelium inte i andligt blinda stiftschefers godtycke.

”Guds församling kallas i 1 Petr 2:9 ’ett konungsligt prästerskap’ efter vår Konung och Överstepräst Jesus Kristus. Som överstepräst gjorde han offret för hela världens synder och fullgör nu sin tjänst med böner för sin kyrka hos sin Fader. Som Konung regerar han i världen, upprättar sitt rike i kyrkan, övervinner sina fiender och skall döma levande och döda vid tidens ände. Talet om ’det nya förbundets himmelska tempeltjänst’ syftar på denna verklighet. De kristna kan inte upprepa Kristi soningsoffer, som han ensam fullbordade. Men de har fått från honom uppgiften att förkunna hans nåd och utbreda hans rike, tills han kommer tillbaka i sin härlighet” (s 78).

I den gudstjänstfirande församlingen är det Kristus som är Herre och huvudperson. De som kommer till kyrkan gör det för att ta emot nåd och förlåtelse av honom. Liturgin ska vara en hjälp vid detta möte mellan Frälsaren och hans kyrka. Vi hoppas att Laatos bok får utrymme inom de kretsar som ännu frågar efter en reformatorisk liturgi och bekännelse.

AS

Utblick över samtiden

”Hur skall Bibeln översättas?”

”Det avgörande är inte vilken översättning man använder utan vilken inställning man har till bibelordet, om Gud får tala till en genom det.”

Citatet ovan är hämtat ur *Göteborgs Stifts-Tidning* (GST) nr 45 2001. Påståendet kan låta riktigt och rent av fromt men är i sitt sammanhang inte särskilt välberäknat. Den fromma människan önskar att Bibeln ska bli läst och mottagen som Guds ord. Problemet i den sekulariserade världen är väl snarare att människor inte läser sin Bibel alls. I sådana fall är ju allt tal om översättning både onödigt och överflödigt. Men om däremot någon visar sådant intresse att vederbörande öppnar sin Bibel för att läsa, kan det vara av avgörande betydelse vilken översättning som läses. Det inledande citatet ovan stod att läsa under rubriken ”Hur skall Bibeln översättas – en alltjämt aktuell fråga”. Då bör nog ordvalet vara ett annat när man ger rekommendationer åt det ena eller andra hållet. Därför är översättningsfrågan *alltjämt aktuell* och förblir det så länge det finns någon som läser Bibeln.

Det är inte läsaren som gör Guds Ord till Guds Ord utan Guds Ord är det oavsett vilken inställning läsaren har till det. Det är Guds Ord som ska övertyga läsaren, ja, omskapa och pånyttföda. Tyvärr finns det bibelöversättningar som inte uppfyller trohetskravet mot den text som ska översättas. Därför har det oerhört stor betydelse vilken översättning man läser. Är det översättarens egna tankar eller Guds, som kommer till tals? Ingen översättning är något annat än en översättning. Men det är de kristnas skyldighet att alltid fråga: ”Vad säger Herren?” Och det gör översättningsfrågan *alltjämt aktuell*.

Om att inte låta sig skrämmas

Kyrkliga Förbundet har inköpt en egen lokal för sina gudstjänster i Stigen i Dalsland. Bland förbundets medlemmar har missnöjet med Svenska Kyrkans gudstjänster och framför allt förbudet mot prästvigning av de kandidater som är emot kvinnopräster, orsakat detta lite annorlunda steg. Kyrkliga Förbundet har ofta riktat stark kritik mot

de modernistiska tendenserna inom Svenska Kyrkan. Med anledning av gudstjänsterna i Stigen har enligt GST 48/01 en av stiftscheferna nu låtit förstå att ”det kommer att bli konsekvenser”. Men det är inte en ny företeelse inom Svenska Kyrkan att hota till tystnad, det är säkert Kyrkliga Förbundet väl medvetna om. För mindre än 150 år sedan trängde man till och med in i privata hem med polis och länsman och avbröt de s k konventiklarna som bestod av enkla, troende människor som samlats för att läsa och bedja. I berättelser från denna tid finns ofta kyrkans prelat i bakgrunden, han som ansåg sig värna om själarna och med våld bespara dem villoandars läror. På den tiden fanns möjligheten att utvandra till Amerika och många människor flydde från religionsförföljelse i Sverige på det sättet. Det blev ”konsekvenser” av att våga ha en annan tro eller uppfattning än stiftschefen eller kyrkoherden på den tiden.

Nu, några generationer senare, försöker en biskop hota med ”konsekvenser”. Han kan inte få hjälp av polisen med att stoppa gudstjänsterna i Stigen, men de församlade i Stigen ska inte låta sig skrämmas. Numera finns det ingen lag som kräver att de ska stå kvar i den Svenska kyrkan och underordna sig någon stiftschef. Han kan inte med sina ”konsekvenser” utmäta långa fängelsestraff eller böter. Det finns ett värre hot från den kyrka som församlingen i Stigen lyder under, nämligen att påverkas av biskopens lära. Det värsta som kan hända vore om stiftschefen fick inflytande i verksamheten i Stigen. Det skulle bli de värsta ”konsekvenserna”. Församlingen i Stigen vet att konventikelplakatet inte lyckades trots hjälp av polis och våld att tysta väckelsens röst i Sverige. Däremot var bibelkritiken, liberalteologin och materialismen framgångsrika i det. Det är inte hot om repressalier som ska skrämman utan den falska läran. Jesus varnar för det som finns bakom den mjuka fårskinnspälsen.

AS

Första årets teologiska heltidsstudier vid Biblicum

29 juli–10 aug 2002 (veckorna 31–32)

- **Första exegetiska kursen Jona bok (hebreiska)**

Prof. Thomas Nass, Martin Luther College (=MLC)

19–30 aug 2002 (veckorna 34–35)

- **Evangelisation och pastorstjänsten**

Pres. David Valleskey, Wisconsin Lutheran Seminary (=WLS)

Sept–okt 2002, kursdatum ej fastställt

- **Inledning till Nya testamentet**

Pastor John Vogt, LBK (Lutherska Bekännelsekyrkan)

Studiet av grekiska och hebreiska fortsätter

Okt–nov 2002 (fyra av veckorna 43–47)

- **Exegetik Galaterbrevet (grekiska)**

- **Augsburgska bekännelsen och Apologin**

Prof. Armin Panning, WLS

25 nov–20 dec 2002 (tre av veckorna 48–51)

- **Exegetik Markus 6–10 och Efesierbrevet (grekiska)**

- **Inledning till Reformationshistorien**

Prof. Daniel Balge, MLC

Jan–feb 2003, kursdatum ej fastställt

- **Inledning till Gamla testamentet**

Pastor Stefan Hedkvist, LBK.

Studiet av grekiska och hebreiska fortsätter

(forts. nästa sida)

24 febr–7 mars, 2003 (veckorna 9–10)

• **Exegetik Psaltaren** eller **Jesaja (hebreiska)**

Prof. John Brug, WLS

Under tiden mars till maj 2003, kursdatum fastställs senare

• **Principer för gudstjänst och kyrkomusik**

Pastor Tim Bülow, LBK

16–27 juni 2003 (veckorna 25–26)

• **Kristologi**

Prof. John Brug, WLS

INFORMATION:

Pastor John Vogt, tel 031-45 75 39. E-mail: johnvogt@swipnet.se

Stöd Biblicums nya teologiutbildning

- en teologisk utbildning som är fast grundad i den heliga Skrift och den lutherska bekännelsen
- vid en skola där Bibeln fortfarande betraktas som Guds ofelbara ord och högsta auktoritet för lära och liv

Var med och ge ditt stöd till denna stora uppgift!

*Sänd din gåva till Stiftelsen Biblicum,
postgiro 15 23 35-6*

GÅVOREDOVISNING

Stiftelsen Biblicum juli - december 2001

S. Dergård, V. Frölunda 50 kr, P. Balldin, Malmö 500, H. Djurberg, Solna 300, G. Balldin, Limhamn 300, H. Brobäck, Göteborg 200, A. Kindstedt, Enskede 400, K.o.A. Sandström, Tavelsjö 500, R. Backsjö, Falun 100, (På Seth Erlandssons 60-årsdag från Fam. T. Erlandsson, Uppsala 700, T. Hansson, Norrköping 500, S.o.T. Erlandsson 1000, K.o.E. Waljö, Värnamo 500, A. Svenson, Lagan 300, T.o.O. Welde, Håvik Nkr 5000, E. Edvardsen, Ålgård 300, K.o.L. Eliasson, Ryssby 500) H. Brobäck, Göteborg 300, E. Larsson, Skövde 500, B. Nordström, Råneå 200, S. Depken, Knivsta 375, H. Djurberg, Solna 375, E. Almlöv, Järfälla 50, A. Sandström, Tavelsjö 350, G. Balldin, Limhamn 171, R. Lorefors, Boden 250.

Summa 13.721:-- kr.

Gratisspridning juli - december 2001

H. Djurberg, Solna 125 kr, G. Hansson, Göteborg 25, A-M. Friman, Hallsberg 75, M. Wihlborg, Mölndal 100, R. Lindmark, Vännäs 350, K-L. Karlsson, Mariannelund 75.

Summa 750:-- kr.

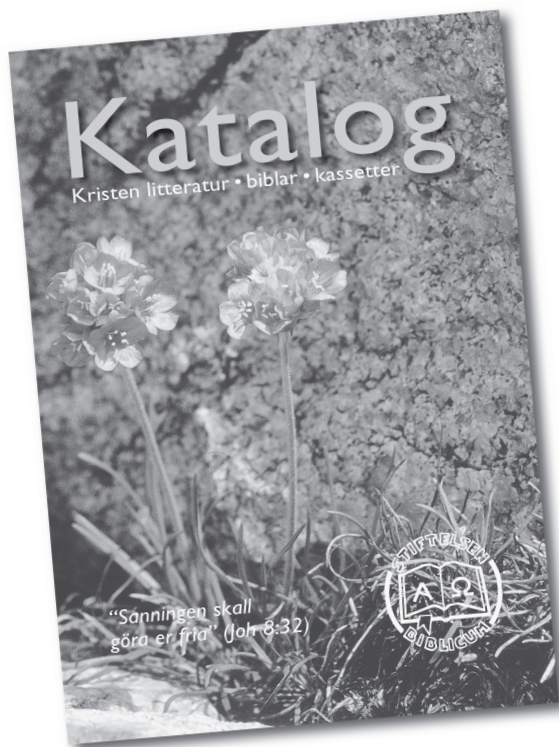
Varmt tack för gåvorna.

VAR MED I ARBETET FÖR BIBELTROGEN UNDERVISNING!

Var med och hjälp oss med tidskriften Biblicum!
Välkommen med din gåva på postgiro 15 23 35-6.

NY KATALOG!

Biblicums förlag

Med en förteckning över böcker, biblar
och kassetter som kan beställas från Biblicums förlag.

**Skriv till Biblicums förlag, N Stationsg 29, 287 72 Traryd,
eller e-mail carl.peterson@rixtele.com
och be om att få den nya katalogen.**

Vädjan om hjälp

■ Vi väddar till alle som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stöddja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understöddjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701

Postgiro Sverige 15 23 35-6

Bankgiro Norge 7877.08.15400

Leonia Finland 800054-1094992

■ Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar *biblisk tro* och *historiska fakta om Bibeln*.

■ Hjälp oss också att få flera understöddjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkargatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan
Tel 0372/30857. E-mail: alvar.svenson@swipnet.se

Tidskriftens expedition:

Carl Peterson, N. Stationsg. 29, 287 72 Traryd
Tel 0433/62580. E-mail: carl.peterson@rixtele.com

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Ålgård
Tel 51617540. E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no

Biblicum på internet: www.biblicum.org